

Catequesi del Papa Francesc sobre la família

Audiències generals. Setembre 2015

CATEQUESI DEL PAPA FRANCESC

SOBRE LA FAMÍLIA

Recull de totes les audiències generals del Papa Francesc amb motiu del Sínode sobre la família d'octubre de 2015

Traduccions al català: Catalunya Religió - Arquebisbat de Tarragona - Oficina d'Informació de l'Opus Dei
Elaboració e-book: Oficina d'informació de l'Opus Dei. 2015
Fotografia: Nisakorn Keanmepol (CC-BY-SA 2.0)
Dipòsit Legal: B 24543-2015

www.opusdei.cat

© 2015 Oficina d'Informació
de l'Opus Dei a Catalunya

Índex

- [1.- Natzaret](#)
- [2.- La mare](#)
- [3.- El pare \(I\)](#)
- [4.- El pare \(II\)](#)
- [5.- El fills](#)
- [6.- El germans](#)
- [7.- Els avis \(I\)](#)
- [8.- Els avis \(II\)](#)
- [9.- Els nens \(I\)](#)
- [10.- Els nens \(II\)](#)
- [11.- Home i dona \(I\)](#)
- [12.- Home i dona \(II\)](#)
- [13.- El matrimoni \(I\)](#)
- [14.- El matrimoni \(II\)](#)
- [15.- Les tres paraules](#)
- [16.- Educació](#)
- [17.- El compromís](#)
- [18.- La pobresa](#)
- [19.- La malaltia](#)
- [20.- El dol](#)
- [21.- Les ferides \(I\)](#)
- [22.- Les ferides \(II\)](#)
- [23.- La festa](#)
- [24.- El treball](#)
- [25.- La pregària](#)
- [26.- L'evangelització](#)
- [27.- La comunitat](#)
- [28.- Els pobles](#)

Pregària a la Sagrada Família pel Sínode

Jesús, Maria i Josep,
en vosaltres contemplem
l'esplendor del veritable amor,
i a vosaltres ens dirigim confiadament.

Sagrada Família de Natzaret,
feu també que les nostres famílies
esdevinguin llocs de comunió i cenacles de pregària,
autèntiques escoles de l'Evangeli
i petites Esglésies domèstiques.

Sagrada Família de Natzaret,
que mai més les famílies hagin d'experimentar
la violència, el tancament i la divisió:
que tot el qui hagi estat ferit o escandalitzat
pugui conèixer aviat el consol i la curació.

Sagrada Família de Natzaret,
que el proper Sínode dels Bisbes
pugui desvetllar en tothom la consciència
del caràcter sagrat i inviolable de la família,
la seva bellesa en el projecte de Déu.

Jesús, Maria i Josep,
escolteu, acolliu la nostra súplica. Amén.

Font: Bisbat d'Urgell

[Tornar a l'índex](#)

1. Natzaret

Audiència, 17 de desembre de 2014.

Estimats germans i germanes, bon dia!

El Sínode dels Bisbes sobre la família, recentment celebrat, ha estat la primera etapa d'un camí que conclourà el proper mes d'octubre amb la celebració d'una altra Assemblea sobre el tema "Vocació i missió de la família en l'Església i en el món". L'oració i la reflexió que ha d'estar present al llarg d'aquest camí involucra tot el Poble de Déu. Desitjo que també les meditacions habituals de les audiències dels dimecres s'insereixin en aquest camí comú.

Per això, he decidit reflexionar amb vosaltres, en aquest any, precisament sobre la família, sobre aquest gran do que el Senyor va fer al món des del principi, quan va conferir a Adam i Eva la missió de multiplicar-se i d'omplir la terra (cf. Gn 1,28), aquell do que Jesús ha confirmat i segellat en l'Evangelí.

I la proximitat del Nadal il·lumina aquest misteri. L'encarnació del Fill de Déu obre un nou inici en la història universal de l'home i de la dona. I aquest nou inici esdevé en el si d'una família, a Natzaret. Jesús va néixer en una família. Ell podia venir de manera espectacular, o com un guerrer, un emperador... No, no. Ve com un fill de família, en una família. Això és important: trobar en el pessebre aquesta escena tan bella.

Déu ha escollit néixer en una família humana, que ha format Ell mateix. L'ha formada en un poble apartat de la perifèria de l'Imperi Romà. No a Roma, la ciutat capital de l'Imperi, ni en una gran ciutat, sinó en una perifèria gairebé invisible, o més aviat de mala fama. Ho recorden també els Evangelis, com una manera de dir: "*De Natzaret, en pot sortir res de bo?*" (Jo, 1,46). Potser, en moltes parts del món, nosaltres mateixos parlem encara així, quan escoltem el nom d'algun lloc perifèric d'una gran ciutat. Doncs bé, precisament d'allà, en aquella perifèria del gran Imperi, s'inicià la història més santa i més bona, la de Jesús entre els homes! I allí hi havia aquesta família.

Jesús va romandre en aquella perifèria més de trenta anys. L'evangelista Lluc resumeix aquest període dient que "era obedient" a Maria i Josep. Hom pot dir: però aquest Déu que ve a salvar-nos ha perdut trenta anys allà, en aquella perifèria de mala fama? Ha perdut trenta anys! I Ell ha volgut això. El camí de Jesús en aquesta família. "*La seva mare conservava tot això en el seu cor. Jesús es feia gran, avançava en enteniment i tenia el favor de Déu i dels homes*". (Lc 2, 51-52). No es parla de miracles o guaricions, de predicacions —no en va fer cap en aquell temps—, de multituds; a Natzaret tot sembla succeir "normalment", segons els costums d'una família israelita piadosa i treballadora: hom treballava, la mare cuinava, feia les feines de la casa, planxava les camises... totes les coses de la

mare. El pare, fuster, treballava, ensenyava el fill a treballar. Trenta anys. Quin malbaratament pare! Mai no se sap, els camins de Déu són misteriosos. Però allò era important, hi havia la família! No era un malbaratament, eh! Eren grans sants: Maria, la dona més santa, immaculada, i Josep, l'home més just. La família.

Sens dubte ens entendriria el relat de com el Jesús adolescent afrontava les trobades de la comunitat religiosa i els deures de la vida social; en conèixer com, quan era un jove treballador, treballava amb Josep; i després la seva manera de participar en l'escolta de les Escripures, en la pregària dels salms i en tants altres costums de la vida quotidiana. Els Evangelis, en la seva sobrietat, no ens comuniquen res sobre l'adolescència de Jesús i deixen aquesta tasca a la nostra meditació afectuosa. L'art, la literatura, la música han recorregut a aquesta via de la imaginació. Certament, no és difícil d'imaginar tot el que podrien aprendre les mares de les atencions de Maria pel fill! I tot el que podrien guanyar els pares de l'exemple de Josep, home just, que va dedicar la vida a sostenir i a defensar el nen i la dona —la seva família— en els moments difícils! I no diguem tot el coratge que podrien rebre de Jesús adolescent els joves per a comprendre la necessitat i la bellesa de conrear la seva vocació més profunda i de somiar en gran! I Jesús ha conreat en aquells trenta anys la seva vocació per la qual el Pare l'havia enviat, oi? El Pare Déu. Jesús no es va descoratjar mai en aquell temps, sinó que va créixer en coratge per seguir endavant amb la seva missió.

Cada família cristiana —com van fer Maria i Josep— en primer lloc pot acollir Jesús, escoltar-lo, parlar amb Ell, custodiar-lo, protegir-lo, créixer amb Ell; i així millorar el món. Fem espai al Senyor en el nostre cor i en les nostres jornades. Així ho van fer també Maria i Josep, i no va ser fàcil: segur que van haver de superar moltes dificultats! No era una família falsa, no era una família de mentida. La família de Natzaret ens compromet a redescobrir la vocació i la missió de la família, de tota família. I com passa en aquells trenta anys a Natzaret, així pot succeir també per a nosaltres: fer que es transformi en normal l'amor, i no l'odi, estendre l'ajuda mútua, no la indiferència o l'enemistat. Per això no és casualitat que Natzaret signifiqui "aquella que custodia", com Maria, que —diu l'Evangelí— "...conservava aquestes coses i les meditava en el seu cor." (Cf. *Lc* 2, 19-51). D'aleshores ençà, cada vegada que hi ha una família que custodia aquest misteri, encara que sigui a la perifèria del món, el misteri del Fill de Déu, el misteri de Jesús que ve a salvar-nos, està obrant. I ve per salvar el món. I aquesta és la gran missió de la família: fer lloc a Jesús que ve, rebre Jesús en la família, en la persona dels fills, del marit, de la dona, dels avis, perquè Jesús hi és. Rebre'l allí, perquè creixi espiritualment en aquesta família. Que el Senyor ens doni aquesta gràcia aquests últims dies abans de Nadal. Gràcies.

[Tornar a l'índex](#)

2. La mare

Audiència, 5 de gener de 2015.

Estimats germans i germanes, bon dia!

Avui continuem amb la catequesi sobre l'Església i farem una reflexió sobre l'Església mare. L'Església és mare. La nostra Santa mare Església. En aquests dies la litúrgia de l'Església ha posat davant els nostres ulls la icona de la Mare de Déu. El primer dia de l'any és la festa de la Mare de Déu, a la qual segueix l'Epifania, amb el record de la visita dels Reis Mags. L'evangelista Mateu escriu: "*Van entrar a la casa, veieren el nen amb Maria, la seva mare, es prostraren a terra i el van adorar.*"(Mt 2,11). És la Mare que, després d'engendrar-lo, presenta el Fill al món. Ella ens dona Jesús, ella ens mostra Jesús, ella ens fa veure Jesús.

Seguim amb la catequesi sobre la família. A la família hi ha la mare. Tota persona humana deu la vida a una mare i gairebé sempre li deu molt de la pròpia existència successiva, de la formació humana i espiritual. La mare, però, tot i ser molt exaltada des del punt de vista simbòlic -tantes poesies, tantes coses belles que es diuen poèticament de la mare- és poc escoltada i poc ajudada en la vida quotidiana, poc considerada en el seu paper central en la societat. És més, sovint s'aprofita de la disponibilitat de les mares a sacrificar-se pels fills per "estalviar" en les despeses socials.

Succeeix que també en la comunitat cristiana la mare no és sempre valorada justament, és poc escoltada. No obstant això, al centre de la vida de l'Església hi ha la Mare de Jesús. Potser les mares, disposades a tants sacrificis pels propis fills i sovint també pels dels altres, haurien de ser més escoltades. Caldria comprendre més la seva lluita quotidiana per ser eficients en la feina, atentes i afectuoses en família; caldria entendre millor a què aspiren per expressar els fruits millors i l'autenticitat de la seva emancipació. Una mare amb els fills té sempre problemes, sempre té feina. Jo recordo a casa, érem cinc i mentre un en feia "una", l'altre pensava en fer-ne "una altra" i la pobra mare anava d'una banda a l'altra. Però era feliç. Ens ha donat tant!

Les mares són l'antídot més fort a la difusió de l'individualisme egoista. "Individu" vol dir "que no pot ser dividit". Les mares, en canvi, es "divideixen", elles, des que acullen un fill per donar-lo al món i fer-lo créixer. Són elles, les mares, les qui odien majorment la guerra, que mata els seus fills. Moltes vegades he pensat en les mares quan han rebut la carta: "Li comunico que el seu fill ha caigut en defensa de la pàtria...". Pobres dones, com pateix una mare! Són elles les que testimonien la bellesa de la vida. L'arquebisbe Oscar Arnulfo Romero deia que les mares viuen un "martiri matern". En l'homilia per al funeral d'un sacerdot assassinat pels esquadrans de la mort, va dir, fent-se ressò del Concili Vaticà II:

«Tots hem d'estar disposats a morir per la nostra fe, encara que no ens concedeixi el Senyor aquest honor... Donar la vida no és només que a un el matin; donar la vida, tenir esperit de martiri, és lliurar-se en el deure, en el silenci, en la pregària, en el compliment honest del deure, en aquell silenci de la vida quotidiana, donar la vida a poc a poc, com una mare que sense escarafalls, amb la senzillesa del martiri maternal concep en el seu si el fill, dóna a llum, l'alleta, el fa créixer, en té cura amb afecte. És donar la vida. És el martiri». Fins aquí la citació. Sí, ser mare no significa només portar al món un fill, sinó és també una elecció de vida: què tria una mare? Quina és l'elecció de vida d'una mare? L'elecció de vida d'una mare és l'elecció de donar vida. I això és gran, això és bell.

Una societat sense mares seria una societat deshumanitzada, perquè les mares sempre saben testimoniar fins i tot en els pitjors moments, la tendresa, la dedicació, la força moral. Les mares sovint transmeten també el sentit més profund de la pràctica religiosa: en les primeres oracions, en els primers gestos de devoció que un nen aprèn, s'inscriu el valor de la fe en la vida d'un ésser humà. És un missatge que les mares creients saben transmetre sense moltes explicacions: aquestes vindran després, però la llavor de la fe hi és en aquests primers, preciosíssims moments. Sense les mares, no només no hauria nous fidels, sinó que la fe perdria bona part de l'escalf senzill i profund. I l'Església és mare, amb tot això. És la nostra mare! Nosaltres no som orfes, tenim una mare. La Mare de Déu i Mare de l'Església i la nostra mare. No som orfes, som fills de l'Església, som fills de la Mare de Déu i som fills de les nostres mares.

Benvolgudes mares, gràcies, gràcies pel que sou en la família i per allò que doneu a l'Església i al món. I a tu, estimada Església, gràcies, gràcies per ser mare! I a tu Maria, Mare de Déu, gràcies per fer-nos veure Jesús! I a totes les mares aquí presents, ¡les saludem amb un aplaudiment!

[Tornar a l'índex](#)

3 El pare I

Audiència, dimecres 28 de gener de 2015.

Estimats germans i germanes, bon dia!

Reprenem el nostre camí de catequesi sobre la família. Avui guiats per la paraula "pare". Una paraula estimada més que qualsevol altra per a nosaltres, els cristians, ja que és el nom amb el que Jesús ens va ensenyar a anomenar Déu: pare. El significat del nom ha rebut una nova profunditat per la manera en què Jesús el va usar per adreçar-se a Déu i mostrar la seva relació especial amb Ell. El misteri beneït de la intimitat de Déu, Pare, Fill i Esperit, revelat per Jesús, és el cor de la nostra fe cristiana.

"Pare" és una paraula coneguda per tots, una paraula universal. Mostra una relació fonamental, una realitat tan antiga com la història de la humanitat. Avui, però, arribem a afirmar que la nostra seria una "societat sense pare". En altres paraules, sobretot en la cultura occidental, la figura del pare estaria simbòlicament absent, desapareguda, esvaïda. En un primer moment, hom ho percep com un alliberament: alliberament del pare-patró, del pare com a representant de la llei que s'imposa des de l'exterior, del pare com un censor de la felicitat dels nens i obstacle per a l'emancipació i autonomia dels joves. De vegades, en algunes cases en el passat regnava l'autoritarisme, en alguns casos fins el maltractament: pares que tractaven els fills com a servents, sense respectar-ne les necessitats personals de creixement; pares que no ajudaven a què seguissin el seu camí amb llibertat – tanmateix no és fàcil criar un nen en la llibertat-; pares que no els ajudaven a assumir les responsabilitats per construir el seu futur i el de la societat.

Això, sens dubte, no és una bona actitud; però com sol passar, anem d'un extrem a un altre. El problema del nostre temps no sembla ser la presència intrusiva dels pares, sinó més aviat la seva absència, la seva inacció.

Pares sovint tan centrats en ells mateixos i en la seva feina i, de vegades en els seus èxits individuals, que obliden fins i tot la família. I deixen sols els petits i joves. Com a bisbe de Buenos Aires vaig sentir el sentit d'orfandat que viuen avui els nois; i sovint els demanava als pares si jugaven amb els fills, si tenien el coratge i l'amor per passar temps amb els seus fills. I la resposta era lletja, en la majoria dels casos: "Bé, jo no puc, perquè tinc tanta feina...". I el pare estava absent d'aquest fill que anava creixent, no jugava amb ell, no, no perdia el temps amb ell.

Ara, en aquest camí comú de reflexió sobre la família, m'agradaria dir a totes les comunitats cristianes que ens cal tenir més cura: l'absència de la figura paterna en la vida de nens i joves produeix llacunes i lesions que poden ésser molt greus. I, de fet, les desviacions dels nens i adolescents poden atribuir-se en gran mesura a

aquesta absència, la falta d'exemples i guies autoritzades en la seva vida diària, a la manca de proximitat, a la manca d'amor per part dels pares. I és més profunda del que pensem, la sensació d'orfandat que molts joves senten.

Són orfes en la família, perquè els pares estant sovint absents, fins i tot físicament, de casa, però sobretot perquè, quan hi són, no es comporten com a pares, no es comuniquen amb els seus fills, no compleixen amb la tasca educativa, no es donen als nens, amb l'exemple acompanyat de les paraules, els principis, els valors, aquestes regles de la vida, que necessiten com el pa. La qualitat educativa de la presència paterna és tant més necessària quan el pare es veu obligat a estar lluny de casa per la feina. De vegades sembla que el pare no sap bé quin lloc ocupa en la família i la forma com ha d'educar els nens. En cas de dubte, s'absté, es retira i abandona les seves responsabilitats, potser refugiant-se en una relació d'igual a igual amb els nens. És cert que s'ha de ser "company" del fill, però sense oblidar que sou el pare! Si actueu només com un company del fill, això no farà cap bé al noi.

I aquest problema el veiem també en la comunitat civil. La comunitat civil amb les seves institucions, té una certa responsabilitat -podem dir paterna- amb els joves, una responsabilitat que de vegades deixa de banda o exerceix malament. Massa sovint els deixa orfes i no proposa una perspectiva veritable. Els joves romanen orfes de camins segurs per recórrer, orfes de professors de qui fiar-se, orfes d'ideals que escalfin el cor, orfes de valors i esperances que els sostinguin cada dia. Els omplen d'ídols, però potser se'ls roba el cor; són empesos a somniar amb entreteniments i plaers, però no se'ls dona la feina; són enganyats amb el déu dels diners, i se'ls neguen les veritables riqueses.

Farà bé a tots, pares i fills, escoltar la promesa que Jesús va fer als seus deixebles: "*No us deixaré pas orfes*" (Jn 14, 18). Ell, el Camí a seguir, el Mestre per escoltar, l'Esperança que el món pot canviar, que l'amor venç l'odi, que pot haver un futur de fraternitat i de pau per a tothom. Alguns em diran: Però Pare, avui sou massa negatiu. Ha parlat només de l'absència dels pares, allò que passa quan els pares no són a prop dels nens... És veritat, jo volia posar l'accent en això, perquè dimecres vinent seguiré aquesta catequesi destacant la bellesa de la paternitat. Això és perquè vaig decidir començar des de la foscor per arribar a la llum. Que el Senyor ens ajudi a entendre aquestes coses. Gràcies.

[Tornar a l'índex](#)

4 El pare II

Audiència, dimecres 4 de febrer de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Avui vull desenvolupar la segona part de la reflexió sobre la figura del pare en la família. La setmana passada vaig parlar del perill dels pares «absents»; avui vull mirar més aviat l'aspecte positiu. També sant Josep va ser temptat de deixar Maria, quan va descobrir que estava embarassada; però va intervenir l'àngel del Senyor que li va revelar el disseny de Déu i la seva missió de pare putatiu; i Josep, home just, «*va prendre a casa la seva esposa.*» (Mt 1, 24) i va esdevenir el pare de la família de Natzaret.

Tota família necessita del pare. Avui ens centrem en el valor del seu paper, i voldria partir d'algunes expressions que es troben en el llibre dels Proverbis, paraules que un pare adreça al propi fill, i diu així: «*Fill meu, si el teu cor es fa savi, també el meu cor se n'alegra; tot jo ho celebraré quan parlaràs honradament.*» (Pr 23, 15-16). No es podria expressar millor l'orgull i l'emoció d'un pare que reconeix haver transmès al fill allò que importa de veritat a la vida, és a dir, un cor savi. Aquest pare no diu: «Estic orgullós de tu perquè ets precisament igual a mi, perquè repeteixes les coses que jo dic i faig». No, no li diu senzillament qualsevol cosa. Li diu quelcom molt més important, que podríem interpretar així: «Seré feliç cada vegada que et vegi actuar amb saviesa i m'emocionaré cada vegada que t'escolti parlar amb rectitud. Això és el que vaig voler deixar-te, perquè esdevingués quelcom teu: l'hàbit de sentir i obrar, parlar i jutjar amb saviesa i rectitud. I perquè poguessis ser així, et vaig ensenyar allò que no sabies, et vaig corregir errors que no veies. Et vaig fer sentir un afecte profund i alhora discret, que potser no vas reconèixer plenament quan eres jove i incert. Et vaig donar un testimoni de rigor i fermesa que potser no comprenies, quan només haguessis volgut complicitat i protecció. Jo mateix, en primer lloc, vaig haver de posar-me a prova de la saviesa del cor, i vigilar sobre els excessos del sentiment i del ressentiment, per carregar el pes de les inevitables incomprensions i trobar les paraules justes per fer-me entendre. Ara -continua el pare-, quan veig que tu tractes de ser així amb els teus fills, i amb tots, m'emociono. Sóc feliç de ser el teu pare». I això és el que diu un pare savi, un pare madur.

Un pare sap bé com costa transmetre aquesta herència: quanta proximitat, quanta dolçor i quanta fermesa. Però, quant consol i quanta recompensa hom rep quan els fills rendeixen honor a aquesta herència. És una alegria que recompensa tota fatiga, que supera tota incomprensió i cura tota ferida.

La primera necessitat, per tant, és precisament aquesta: que el pare sigui present en la família. Que sigui proper a la dona, per compartir-ho tot, alegries i dolors,

cansaments i esperances. I que sigui proper als fills en el creixement: quan juguen i quan tenen ocupacions, quan estan despreocupats i quan estan angoixats, quan s'expressen i quan són taciturns, quan es llancen i quan tenen por, quan fan un pas equivocat i quan tornen a trobar el camí; pare present, sempre. Dir present no és el mateix que dir controlador. Perquè els pares massa controladors anul·len els fills, no els deixen créixer.

L'Evangeli ens parla de l'exemplaritat del Pare que és al cel -l'únic, diu Jesús, que pot ser anomenat veritablement «Pare bo» (cf. *Mc* 10, 18). Tots coneixeu aquesta extraordinària paràbola anomenada del "fill pròdig», o millor del «pare misericordiós», de l'Evangeli de sant Lluç al capítol 15 (cf. 15, 11-32). Quanta dignitat i quanta tendresa en l'espera d'aquest pare que està a la porta de casa a l'aguait que el fill torni! Els pares han de ser pacients. Moltes vegades no hi ha res més a fer més que esperar; pregar i esperar amb paciència, dolçor, magnanimitat i misericòrdia.

Un bon pare sap esperar i sap perdonar des del fons del cor. És cert, sap també corregir amb fermesa: no és un pare dèbil, complaent, sentimental. El pare que sap corregir sense humiliar és el mateix que sap protegir sense guardar res per a si. Un cop vaig escoltar en una reunió de matrimonis un pare que deia: «Algunes vegades he de castigar una mica els fills ... però mai bruscament, per no humiliar-los». Que bonic! Té sentit de la dignitat. Ha de castigar, ho fa de la manera justa, i tira endavant.

Així, doncs, si hi ha algú que pot explicar en profunditat la pregària del «Prenostre», ensenyada per Jesús, és precisament qui viu en primera persona la paternitat. Sense la gràcia que ve del Pare que està en els cels, els pares perden valentia i abandonen el camp. Però els fills necessiten trobar un pare que els espera quan tornen dels seus fracassos. Faran de tot per no admetre-ho, per no mostrar-ho, però ho necessiten; i el no trobar-ho els obre ferides difícils de tancar.

L'Església, la nostra mare, està compromesa a donar suport amb totes les forces la presència bona i generosa dels pares a les famílies, perquè ells són per a les noves generacions custodis i mediadors insubstituïbles de la fe en la bondat, de la fe en la justícia i en la protecció de Déu, com sant Josep.

[Tornar a l'índex](#)

5 Els fills

Audiència general del Papa Francesc, 11 de febrer de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Després de reflexionar sobre la figura de la mare i del pare, en aquesta catequesi sobre la família m'agradaria parlar del fill o, millor dit, dels fills. M'inspiro en una bella imatge d'Isaïes. El profeta escriu: "*tots aquests s'han aplegat per venir cap a tu. Els teus fills arriben de lluny, les teves filles són dutes als braços. Ho veuràs i t'estremiràs de goig. El teu cor, meravellat, s'eixamplarà*"(60, 4-5a). És una imatge bonica, una imatge de la felicitat que es dona en la retrobada entre pares i fills, caminant junts cap a un futur de llibertat i pau, després de molt temps de penúries i la separació, quan el poble jueu era lluny de la pàtria.

De fet, hi ha una relació estreta entre l'esperança d'un poble i l'harmonia entre les generacions. Això hem de pensar-ho bé: hi ha una relació estreta entre l'esperança d'un poble i l'harmonia entre les generacions. L'alegria dels fills fa bategar el cor dels pares i obre de nou el futur. Els fills són l'alegria de la família i la societat. No són un problema de la biologia reproductiva, o una manera de realitzar-se. Molt menys són una propietat dels pares... No. Els fills són un do, són un regal: s'entén?

Els fills són un regal. Cada un és únic i irrepetible; i tanmateix, sense cap dubte lligats a les seves arrels. Ser fill i filla, de fet, d'acord amb el pla de Déu, significa posar en un mateix la memòria i l'esperança d'un amor que s'ha realitzat donant la vida d'un altre ésser humà, original i nou. I per als pares cada fill és ell mateix, és diferent, és únic. Permeteu-me un record familiar. Recordo que la mare solia dir-nos –n'èrem 5- "Però jo tinc cinc fills". Quan li van demanar: "Quin és el seu preferit?", ella va respondre: "Tinc cinc fills, com tinc cinc dits. [Mostra els dits] Si em peguen aquest, em fa mal; em peguen aquest altre, em fa mal. Em fan mal tots cinc. Tots són els meus fills, però tots diferents com els dits d'una mà". És la família! Els fills són diferents, però tots són fills.

Un fill se l'estima perquè és un fill, no perquè es bonic, o perquè és això o allò; no, perquè és un fill! No perquè pensa com jo, o encarna els meus desitjos. Un fill és un fill, una vida engendrada per nosaltres, però destinat a ser ell, al seu bé, al bé de la família, de la societat, de la humanitat sencera.

D'aquí també ve la profunditat de l'experiència humana de ser fill i filla, que ens permet descobrir la dimensió més gratuïta de l'amor, que mai no deixa de sorprendre'ns. I la bellesa de ser estimat abans: els nens són estimats abans d'arribar. Quantes vegades a la plaça, em trobo mares que em fan fixar-me en el seu ventre i em demanen la benedicció... aquests nens són estimats abans de venir al món. I això és gratuït, això és amor; són estimats abans de néixer, com l'amor de Déu que ens estima sempre primer. Ells són estimats abans d'haver fet res per

merèixer-ho, abans que puguin parlar o pensar, fins i tot abans de venir al món! Ser fill és la condició fonamental per conèixer l'amor de Déu, que és la font última d'aquest veritable miracle. En l'ànima de cada fill, com a vulnerables, Déu posa el segell d'aquest amor, que és la base de la seva dignitat personal, una dignitat que res ni ningú no pot destruir.

Avui dia sembla difícil per als nens imaginar-se el futur. Els pares -com vaig esmentar en la catequesi anterior- potser han fet un pas enrere i els fills tenen més incerteses. Podem aprendre d'una bona relació entre les generacions pel nostre Pare Celestial, que allibera cada un de nosaltres, però mai no ens deixa sols. I si fracassem, Ell ens segueix pacientment sense disminuir el seu amor per nosaltres. El Pare Celestial no fa un pas enrere en el seu amor per nosaltres, mai! Sempre va cap endavant i si no pot seguir endavant espera, però mai va cap enrere; vol que els seus fills siguin valents i progressin.

Els fills, per la seva banda, no han de tenir por del compromís de construir un món nou: és bo que vulgui alguna cosa millor que allò que han rebut! Però això s'ha de fer sense arrogància, sense presumpció. Els nens han de ser capaços de reconèixer el valor, i cal que honorin sempre els pares.

El quart manament demana als fills -i tots ho som!- honrar pare i mare (cf. *Ex* 20:12). Aquest manament ve just després d'aquells que es refereixen a Déu mateix. De fet conté alguna cosa sagrada, divina, quelcom que és en l'arrel de qualsevol altre tipus de relació entre els homes. I en la formulació bíblica del quart manament s'afegeix: "perquè és possible que tingui una llarga vida a la terra que el Senyor, el teu Déu, et dóna." El vincle virtuós entre generacions és una garantia de futur, i és una garantia d'una història molt humana. Una societat on els fills no honren els pares és una societat sense dignitat; quan no s'honra els pares és perd el propi honor! És una societat destinada a omplir-se de joves àrids i ambiciosos. No obstant això, fins i tot una societat de generacions egoistes, que no els agrada envoltar-se de fills, que els considera una preocupació, una càrrega, un risc, és una societat deprimida. Pensem en tantes societats que coneixem a Europa: ara són societats deprimides, perquè no volen fills, no tenen fills, el nivell de la natalitat no arriba a un 1 per cent. Per què? Cada un de nosaltres que ho pensi i respongui. Si una família nombrosa es veu com una càrrega, alguna cosa va malament! La concepció dels fills ha de ser responsable, com ensenya l'encíclica Humanae Vitae del Beat Papa Pau VI, però tenir molts fills no pot veure's automàticament com una cosa irresponsable. No tenir fills és una opció egoista. La vida rejuveneix i adquireix noves forces multiplicant-se: s'enriqueix, no s'empobreix! Els fills aprenen a fer-se càrrec de la família, maduren en el repartiment dels sacrificis, creixen en el reconeixement dels seus dons. L'experiència de l'ànima fraterna, el respecte i la cura dels pares reclamen la nostra gratitud. Així que molts de vosaltres teniu fills i tots som fills. Fem una cosa, un minut de silenci. Cada un de nosaltres pensi en el seu cor en els fills –qui en tingui-; penseu en silenci. I tots pensem en els nostres pares i donem gràcies a Déu pel do de la vida. En silenci, els qui tinguin

fills penseu en ells, i tots penseu en els pares. (Silenci). Que el Senyor beneeixi els nostres pares i beneeixi els seus fills.

Que Jesús, el Fill etern, fet nen en el temps, ens ajudi a trobar el camí d'una nova efusió d'aquesta experiència humana tan simple i tan gran alhora que és ser fills. La multiplicació de les generacions és un misteri que enriqueix la vida per a tots, que prové de Déu mateix. Ens cal redescobrir-ho sense prejudicis; i viure, en la fe, en l'alegria perfecta. I dic: que bonic quan passo enmig vostre, i veig els pares i mares alçant els fills per a ser beneïts; és un gest gairebé diví. Gràcies per això!

[Tornar a l'índex](#)

6. Els germans

Audiència, Roma, 18 de febrer de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En el nostre camí de catequesi sobre la família, després de considerar el paper de la mare, del pare, dels fills, avui és el torn dels germans. "Germà" i "germana", són paraules molt estimades pel cristianisme. I, gràcies a l'experiència familiar, són paraules que totes les cultures i totes les èpoques comprenen.

El vincle fratern té un lloc especial en la història del poble de Déu, que rep la revelació de l'experiència humana més viva. El salmista canta la bellesa del vincle fratern: "*Que n'és, de bo i agradable, viure tots junts els germans!*" (Sl 132,1). I això és cert, la germanor és bonica! Jesucrist va dur a la seva plenitud aquesta experiència humana de ser germans i germanes, assumint-la en l'amor trinitari i potenciant-la molt més enllà dels llaços de parentiu i superant tot obstacle de distanciament.

Sabem que quan es trenca la relació fraterna, es trenca la relació entre germans, s'obre el camí cap a experiències doloroses, de conflicte, de traïció, d'odi. La història bíblica de Caïn i Abel n'és un exemple d'aquest resultat negatiu. Després de l'assassinat d'Abel, Déu demana a Caïn: "*On és Abel, el teu germà?*" (Gn 4,9a). És una pregunta que el Senyor continua repetint en cada generació. I, per desgràcia, en cada generació, no cessa de repetir-se la dramàtica resposta de Caïn: "*No ho sé. Que potser sóc el guardià del meu germà?*" (Gn 4,9b). La ruptura del lligam entre germans es converteix en una cosa lletja i dolenta per a la humanitat. A la família, ¡quants germans es barallen per coses petites, o per herència, i després ja no es parlen, ja no es saluden! Això és lleig! La germanor és una gran cosa quan es pensa que tots els germans han estat al si de la mateixa mare durant nou mesos, venen de la carn de la mare! I no es pot trencar la germanor. Pensem una mica: tots coneixem famílies amb els germans dividits, que s'han barallat; demanem al Senyor per aquestes famílies - potser en la nostra família n'hi ha alguns casos - que els ajudi a reunir els germans, a reconstruir la família. La germanor no ha de trencar-se i quan es trenca passa el que va passar amb Caïn i Abel. Quan el Senyor demana a Caïn on era el seu germà, ell respon: "Però, no ho sé, no em preocupo pel meu germà." Això és dolent, és molt, molt dolorós d'escoltar. A les nostres oracions sempre preguem pels germans que estan dividits.

El vincle de fraternitat que es forma entre els fills en la família, si es dona en un clima d'educació i obertura als altres, és la gran escola de llibertat i pau. A la família, amb els germans s'aprèn la convivència humana, com s'ha de viure en societat. Potser no sempre en som conscients, però la família és la que introdueix la fraternitat al món! A partir d'aquesta primera experiència de fraternitat, alimentada

pels l'afectes i per l'educació familiar, l'estil de la fraternitat s'irradia com una promesa sobre tota la societat i en les relacions entre els pobles.

La benedicció que Déu, en Jesucrist, fa recaure sobre aquest vincle de fraternitat s'expandeix d'una manera inimaginable, fent-lo capaç de superar totes les diferències de nació, llengua, cultura i fins i tot la religió.

Penseu que fa que el vincle entre els homes, encara que siguin molt diferents entre ells, puguin dir-se un a l'altre: Aquest és com un germà, aquesta és com una germana per a mi! Què bonic! La història ha demostrat suficientment, d'altra banda, que la llibertat i la igualtat, sense fraternitat, poden omplir-se d'individualisme i conformisme, inclús d'interès personal.

La fraternitat en la família brilla de manera especial sobretot quan veiem la cura, la paciència, l'afecte amb què s'envolta el germanet o germaneta més feble, malalt o discapacitat. Els germans i germanes que fan això són moltes, moltíssims arreu del món, i potser no apreciem suficientment la seva generositat. I quan són molts germans en la família - avui, em vaig acomiadar d'una família que té nou fills: el més gran, o la més gran, ajuda el pare, o la mare, a tenir cura del més petit. I és bonica aquesta ajuda entre els germans.

Tenir un germà, una germana que t'estima és una experiència forta, no té preu, insubstituïble. De la mateixa manera que succeeix amb la fraternitat cristiana. Els més petits, els febles, els pobres ens han de commoure. Tenen "dret" de robar-nos l'ànima i el cor. Sí, ells són els nostres germans i els hem d'estimar i tractar com a tals. Quans'esdevé això, quan els pobres són com de casa, la nostra pròpia fraternitat cristiana pren vida. Els cristians, de fet, van a l'encontre del pobres i els febles no per obeir un programa ideològic, sinó perquè l'exemple i la paraula del Senyor ens diuen que tots som germans.

Aquest és el principi de l'amor de Déu i de tota justícia entre els homes. Jo suggereixo una cosa: abans d'acabar, em falten unes poques línies, en silenci cada un de nosaltres, pensem en els nostres germans, les nostres germanes, i silenciosament preguem des del cor per ells. (Un instant de silenci.)

Ara, amb la pregària els hem portat tots, germans i germanes, amb el pensament, amb el cor, aquí a la plaça, per rebre la benedicció.

Avui més que mai cal portar la fraternitat al centre de la nostra societat tecnocràtica i burocràtica: llavors també la llibertat i la igualtat tindran el seu lloc. Per tant, no podem privar amb lleugeresa les nostres famílies, per por o prejudicis, de la bellesa de l'experiència fraterna àmplia dels fills i filles. I no perdem la nostra confiança en l'amplitud d'horitzó que la fe és capaç de treure d'aquesta experiència, il·luminada per la benedicció de Déu.

[Tornar a l'índex](#)

7. Els avis I

Audiència, Roma, 4 de març 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

La catequesi d'avui i la de dimecres que ve són dedicades a la gent gran que, en l'àmbit de la família, són els avis, els besoncles. Avui reflexionarem sobre la problemàtica condició actual de la gent gran i la propera vegada, és a dir, dimecres que ve, més en positiu, sobre la vocació continguda en aquesta edat de la vida.

Gràcies als progressos de la medicina la vida s'ha prolongat; però la societat no s'ha "prolongat" a la vida! El nombre d'ancians s'ha multiplicat, però les nostres societats no s'han organitzat prou per fer-los lloc, amb just respecte i concreta consideració per la seva fragilitat i la seva dignitat. Mentre som joves, tenim la tendència a ignorar la vellesa, com si fos una malaltia, una malaltia que cal tenir lluny; després, quan ens fem vells, especialment si som pobres, estem malalts o estem sols, experimentem les llacunes d'una societat organitzada sobre l'eficàcia, que, en conseqüència, ignora la gent gran. I els ancians són una riquesa, no es poden ignorar.

Benet XVI, visitant una residència per a gent gran, va usar paraules clares i profètiques; va dir: "La qualitat d'una societat, diria d'una civilització, es jutja també per com hom tracta la gent gran i pel lloc que hom els reserva en la vida en comú" (12 novembre 2012). És veritat, l'atenció a la gent gran marca la diferència d'una civilització. En una societat, hi ha atenció a la persona gran? Hi ha lloc per a l'ancià? Aquesta civilització tirarà endavant perquè sap respectar la saviesa, la saviesa dels ancians. Una civilització on no hi ha lloc per a la gent gran, en la qual són descartats perquè creen problemes... és una societat que porta amb si el virus de la mort.

A Occident, els estudiosos presenten el segle actual com el segle de l'envelliment: els fills disminueixen, els vells augmenten. Aquest desequilibri ens interpel·la; és més, és un gran repte per a la societat contemporània. No obstant això, una certa cultura del lucre insisteix en fer veure els vells com un pes, una "llast". No només no produeixen sinó que són una càrrega. En fi, quin és el resultat de pensar així? Cal descartar-los. És lleig veure la gent gran descartada, és una cosa lletja, és pecat! No gosem dir-ho obertament, però es fa! Hi ha alguna cosa vil en aquest avesar-se a la cultura del rebuig. Però nosaltres estem acostumats a descartar la gent. Volem eliminar el nostre elevat temor a la debilitat i la vulnerabilitat; però d'aquesta manera fem créixer en la gent gran l'angoixa de ser un mal suportat i abandonat.

Ja en el meu ministeri a Buenos Aires vaig tocar amb la mà aquesta realitat i els seus problemes: «Els ancians són abandonats, i no només en la precarietat material.

Són abandonats a l'egoista incapacitat d'acceptar les seves limitacions que reflecteixen les nostres, en els nombrosos esculls que avui han de superar per sobreviure en una civilització que no els deixa participar, opinar ni ser referents segons el model consumista on "només la joventut és aprofitable i pot gaudir". Aquests ancians que haurien de ser, per a la societat, la reserva sapiencial del nostre poble! Els ancians són la reserva sapiencial del nostre poble! Amb quina facilitat, quan no hi ha amor, s'adorm la consciència!» (*Només l'amor ens pot salvar*, Ciutat del Vaticà 2013, pàg. 83). I això passa. Recordo quan visitava les cases d'avis, parlava amb cada un d'ells i moltes vegades vaig escoltar això: "Ah, com està vostè? I els seus fills? - Bé, bé - Quants en té? - Molts.- I vénen a visitar-lo? - Sí, sí, sempre. Vénen, vénen.- I quan va ser l'última vegada que van venir? "Recordo especialment una anciana que em va dir:" Per Nadal". I érem a l'agost! Vuit mesos sense ser visitada pels fills, vuit mesos abandonada! Això es diu pecat mortal, s'entén? Un cop, sent nen, l'àvia ens va explicar una història d'un avi ancià que quan menjava s'embrutava perquè no podia dur-se bé la cullera a la boca, amb la sopa. I el fill, és a dir, el pare de la família, va prendre la decisió de passar-ho de la taula comuna a una petita tauleta de la cuina, on no es veia, perquè mengés sol. Pocs dies després, va arribar a casa i va trobar el fill més petit que jugava amb la fusta, el martell i claus, i feia alguna cosa. Llavors li demanà : "Però, què fas? - Faig una taula, papa.- Una taula per a què? - Per quan tu et tornis vell, així puguis menjar aquí". Els nens tenen més consciència que nosaltres!

En la tradició de l'Església hi ha un bagatge de saviesa que sempre ha sostingut una cultura de proximitat a la gent gran, una disposició a l'acompanyament afectuós i solidari en aquesta part final de la vida. Aquesta tradició està arrelada a la Sagrada Escriptura, com ho palesen, per exemple, les expressions del llibre de Siràcide: «No refusis el que contenen els ancians, que ells també ho van aprendre dels seus pares; d'ells aprendràs a tenir seny i a donar una resposta quan més calgui.»(*Sir* 8,9).

L'Església no pot i no vol adequar-se a una mentalitat d'intolerància, i menys encara d'indiferència i menyspreu a la gent gran. Hem de despertar el sentit col·lectiu de gratitud, d'estima, d'acollida, que faci sentir-se l'ancià part viva de la seva comunitat.

Els ancians són homes i dones, pares i mares que ens han precedit en les nostres mateixos carrers, en la nostra mateixa casa, en la nostra batalla quotidiana per una vida digna. Són homes i dones dels que hem rebut molt. L'ancià no és un extraterrestre. L'ancià som nosaltres: d'aquí a poc, d'aquí a molt, inevitablement de totes maneres, encara que no ho pensem. I si nosaltres no aprenem a tractar bé la gent gran, així ens tractaran a nosaltres.

Fràgils ho som tots una mica, i vells. Alguns, però, són particularment febles, molts estan sols, i marcats per la malaltia. Alguns depenen de cures indispensables i de l'atenció dels altres. Farem per això un pas enrere? Els abandonarem al seu destí? Una societat sense proximitat, on la gratuïtat i l'afecte sense compensació - fins i tot entre estranys- van desapareixent, és una societat perversa. L'Església,

fidel a la Paraula de Déu, no pot tolerar aquestes degeneracions. Una comunitat cristiana en la qual la proximitat i gratuïtat deixessin de ser considerades indispensables, perdria amb elles la seva ànima. On no hi ha honor per la gent gran, no hi ha futur per als joves.

[Tornar a l'índex](#)

8. Els avis II

Audiència, Roma, 11 de març 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En la catequesi d'avui continuem la reflexió sobre els avis, considerant *el valor i la importància del seu paper en la família*. Ho faig identificant-me amb aquestes persones, perquè jo també pertanyo a la mateixa franja d'edat.

Quan vaig anar a Filipines, el poble filipí em saludava dient: "Lolo Kiko" –és a dir avi Francesc- "Lolo Kiko", deien! Hi ha una primera cosa que és important subratllar: és veritat que la societat tendeix a rebutjar, però el que és cert és que el Senyor no ho vol. El Senyor no ens rebutja mai. Ell ens crida a seguir-lo en qualsevol edat de la nostra vida, i també *la vellesa té una gràcia i una missió*, una veritable *vocació* del Senyor. La vellesa és una vocació. No ha arribat encara el moment de "llençar els remos de la barca". Aquest període de la vida és diferent dels períodes precedents, sens dubte; també hem "d'inventar-nos-el" una mica, perquè les nostres societats no estan preparades, espiritualment i moral, per donar, en aquest moment de la vida, el seu valor ple. Abans, de fet, no era tan normal disposar de temps; avui ho és molt més. I també l'espiritualitat cristiana ha estat agafada una mica per sorpresa, i es tracta de perfilar una espiritualitat de les persones grans. Però gràcies a Déu no falten els testimonis de sants i santes ancians!

Vaig quedar molt impressionat per la "Jornada per la gent gran" que vàrem fer aquí a la plaça de Sant Pere l'any passat, la plaça era plena. Vaig escoltar històries de gent gran que es sacrifica pels altres, i també històries de parelles casades, que deien: "Celebrem el 50è aniversari del casament, celebrem el 60 anys de matrimoni". És important fer-ho veure als joves que es cansen de seguida; és important el testimoni de fidelitat dels ancians. I en aquesta plaça n'hi havia tants aquell dia. És una reflexió que ha de seguir, tant des del punt eclesial com civil. L'Evangeli ens arriba amb una imatge molt bonica, commovedora i encoratjadora. És la imatge de Simeó i d'Anna, dels quals ens parla l'evangeli de la infantesa de Jesús escrit per Sant Lluc. Realment eren ancians, el "vell" Simeó i la "profetessa" Anna que tenia 84 anys. No s'amagava l'edat d'aquesta dona. L'Evangeli diu que esperaven la vinguda de Déu cada dia, amb gran fidelitat, durant molts anys. Ells volien veure-ho aquell dia, captar-ne els senyals, intuir-ne l'inici. Potser ja estaven una mica resignats, aquell dia, a morir abans que això succeís: aquella llarga espera continuava però ocupant tota la seva vida, no tenien compromisos més importants que aquest: esperar el Senyor i pregar. Doncs bé, quan Maria i Josep van anar al temple per complir les disposicions de la Llei, Simeó i Anna es van sentir empesos, animats per l'Esperit Sant (cfr *Lc 2,27*). El pes de l'edat i de l'espera va desaparèixer en un moment. Ells van reconèixer l'Infant, i varen descobrir *una nova força, per a una nova tasca*: per donar gràcies i donar testimoni d'aquest

Senyal de Déu. Simeó va improvisar un himne preciós de joia (cfr Lc 2,29-32) –va ser un poeta en aquell moment- i Anna es va convertir en la primera predicadora de Jesús: «parlava de l'infant a tots aquells que esperaven la redempció de Jerusalem» (Lc 2,38).

Estimats avis, estimats ancians, seguim el camí d'aquests vells extraordinaris! Siguem també nosaltres una mica poetes de la pregària: trobem el gust de buscar paraules nostres, acostem-nos a les que ens ensenya la Paraula de Déu. *És un gran do per a l'Església, la pregària dels avis i dels ancians!* La pregària del ancians i dels avis és un do per a l'Església, és una riquesa! Una gran injecció de saviesa també per a tota la societat humana: sobre tot per a la que està massa enfeinada, massa ocupada, massa distreta.

Algú ha de cantar, també per ells, cantar els signes de Déu, proclamar els signes de Déu, pregar per ells! Mirem Benet XVI, que ha triat passar l'última part de la seva vida en la pregària i escoltant la paraula de Déu! És bonic això! Un gran creient del segle passat, de tradició ortodoxa, Olivier Clément, deia: "Una civilització on ja no es prega és una civilització on la vellesa ja no té sentit. I això és terrible, nosaltres necessitem més que res ancians que preguin, perquè la vellesa se'ns ha donat per això". Necessitem ancians que preguin perquè la vellesa se'ns ha donat per això. Que n'és de bonica la pregària dels ancians!

Nosaltres podem *donar gràcies* al Senyor pels beneficis rebuts, i omplir la buidor que envolta la ingratitud. Podem *intercedir* per les expectatives de les noves generacions i donar dignitat a la memòria i als sacrificis de les que ja han passat. Nosaltres podem recordar als joves ambiciosos que una vida sense amor és una vida àrida. Podem dir als joves esporuguits que l'angoixa del futur pot ser vençuda. Podem ensenyar als joves massa enamorats d'ells mateixos que hi ha més joia en el donar que en rebre. Els avis i les àvies formen la "coral" permanent d'un gran santuari espiritual, on la pregària de súplica i el cant de lloança donen suport a la comunitat que treballa i lluita en el camp de la vida.

La pregària, finalment, *purifica el cor sense parar*. La lloança i la súplica a Déu prevenen l'enduriment del cor en el ressentiment i en l'egoisme. Què dolent que és el cinisme d'un vell que ha perdut el sentit del seu testimoniatge, menysprea els joves i no comunica una saviesa de vida! En canvi, què bonic que és l'encoratjament que l'ancià arriba a transmetre al jove que busca el sentit de la fe i de la vida! És realment la missió dels avis, la vocació dels ancians. Les paraules dels avis tenen quelcom d'especial, per als joves. I ells ho saben. Les paraules que la meva àvia em va donar per escrit el dia de la meva ordenació sacerdotal, encara les porto sempre en el breviari i les llegeixo sovint i em fan bé.

M'agradaria una Església que lluités contra la cultura del rebuig amb la joia desbordant d'una nova abraçada entre els joves i els ancians! I això és el que avui demano al Senyor, aquesta abraçada!

[Tornar a l'índex](#)

9. Els nens I

Audiència, dimecres 18 de març de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Havent parlat de les diverses figures de la vida familiar –mare, pare, fills, germans, avis–, voldria acabar aquest primer grup de catequesi sobre la família parlant dels infants. Ho faré en dues parts: avui em centraré en el gran do que són els infants per a la humanitat –és veritat que són un gran do per a la humanitat, però són també els grans exclosos perquè ni tan sols els deixen néixer– i més endavant em centraré sobre algunes ferides que malauradament fan mal als infants. Recordo tants nens que he trobat durant el meu últim viatge a Àsia: plens de vida, d'entusiasme, i, d'altra banda, veig que en el món molts d'ells viuen en condicions indignes... De fet, per la manera com es tracta els infants es pot jutjar la societat, però no només moralment, sinó també sociològicament, si és una societat lliure o una societat esclava dels interessos internacionals.

Primer els nens ens recorden que tots, en els primers anys de la vida, hem estat completament dependents de les atencions i de la bondat dels altres. I el Fill de Déu no es va voler estalviar aquest passatge. És el misteri que contemplem cada any, per Nadal. El Pessebre és la icona que ens comunica aquesta realitat de la manera més senzilla i directa. Però és curiós: a Déu no li costa de fer-se entendre pels nens, i els nens no tenen problemes per entendre Déu. No és casual que en l'Evangeli hi hagi algunes paraules molt boniques i fortes de Jesús sobre “els petits”. Aquesta paraula “petits” indica totes les persones que depenen de l'ajut dels altres, i en particular els infants. Per exemple Jesús diu: *«T'enalteixo, Pare, Senyor del cel i de la terra, perquè has amagat aquestes coses als savis i entesos i les has revelades als petits»* (Mt 11,25). I també: *«Mireu de no menysprear cap d'aquests petits, perquè us asseguro que en el cel els seus àngels veuen constantment cara a cara el meu Pare celestial»* (Mt 18,10).

Per tant, els nens són en ells mateixos una riquesa per a la humanitat i també per a l'Església, perquè ens recorden constantment la condició necessària per entrar en el Regne de Déu: la de no considerar-se autosuficients, sinó amb necessitat d'ajut, d'amor, de perdó. I tots, necessitem ajut, amor i perdó!

Els infants ens recorden una altra cosa bonica; ens recorden que sempre som fills: encara que un es converteixi en adult o ancià, encara que s'esdevingui pare, encara que s'ocupi un lloc de responsabilitat, a sota de tot això queda la identitat de fill. Tots som fills. I això ens porta de nou al fet que la vida no ens l'hem donada nosaltres sinó que l'hem rebuda. El gran do de la vida és el primer regal que hem rebut.

Sovint correm el risc de viure oblidant-nos d'això, com si nosaltres fóssim els amos de la nostra existència, i en canvi som radicalment dependents. De fet, és motiu d'una gran alegria sentir que en cada edat de la vida, en cada situació, en cada condició social, som i seguim essent fills. Aquest és el principal missatge que els nens ens

donen, amb la seva mateixa presència: només amb la presència ens recorden que tots nosaltres i cada un de nosaltres som fills.

Però hi ha tants dons, tantes riqueses que els infants porten a la humanitat. En recordo només alguns.

Porten la seva manera de veure la realitat, amb una mirada confiada i pura. El nen té una confiança espontània en el pare i en la mare: té una confiança espontània en Déu, en Jesús, en la Mare de Déu. Al mateix temps, la seva mirada interior és pura, encara no s'ha contaminat amb la malícia, amb la duplicitat, amb les "incrustacions" de la vida que endureixen el cor. Sabem que els nens també tenen el pecat original, que tenen el seu egoisme, però conserven una puresa i una simplicitat interior. Però els infants no són diplomàtics: diuen el que senten, diuen el que veuen, de forma directa. I moltes vegades creen problemes als pares, dient davant d'altres persones: "Això no m'agrada perquè és dolent". Però els nens diuen el que veuen, no són persones dobles, encara no han après aquella ciència de la duplicitat que nosaltres els adults malauradament hem après.

Els nens també –en la seva simplicitat interior– porten amb ells mateixos la capacitat de rebre i de donar tendresa. Tendresa és tenir un cor "de carn" i no "de pedra", com diu la Bíblia (cfr *Ez* 36, 26). La tendresa és també poesia: és "sentir" les coses i els esdeveniments, no tractar-los com a mers objectes, només per usar-los, perquè serveixen...

Els nens tenen la capacitat de somriure i de plorar. Alguns, quan els agafo per abraçar-los, somriuen; d'altres em veuen vestit de color blanc i creuen que sóc el metge i que vinc a vacunar-los, i ploren... però espontàniament! Els nens són així: somriuen i ploren, dues coses que en nosaltres els grans sovint "es bloquegen", ja no som capaços... Moltes vegades el nostre somriure esdevé un somriure de cartró, una cosa sense vida, un somriure apagat, també un somriure artificial, de pallasso. Els nens somriuen espontàniament i ploren espontàniament. Depèn sempre del cor, i sovint el nostre cor es bloqueja i perd aquesta capacitat de somriure, de plorar. I aleshores els nens ens poden ensenyar a somriure i a plorar altra vegada. Nosaltres mateixos ens hem de preguntar: somric espontàniament, amb frescor, amb amor o el meu somriure és artificial? Jo ploro encara o potser he perdut la capacitat de plorar? Dues preguntes molt humanes que ensenyen els nens.

Per totes aquestes raons Jesús invita els seus deixebles a "ser com a nens", perquè "d'ells és el Regne de Déu" (cfr *Mt* 18,3; *Mc* 10,14).

Estimats germans i germanes, els nens porten vida, alegria, esperança, fins i tot problemes. Però, la vida és així. Realment porten també preocupacions i a vegades molts problemes; però és millor una societat amb aquestes preocupacions i aquests problemes, que una societat trista i grisa perquè s'ha quedat sense nens! I quan veiem que el nivell de naixements d'una societat arriba amb prou feines a l'u per cent, podem dir que aquesta societat és trista, és grisa perquè s'ha quedat sense mainada.

[Tornar a l'índex](#)

10. Els nens II

Audiència, dimecres 8 d'abril de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En la catequesi sobre la família, acabem avui la reflexió sobre els infants, que són el fruit més bonic de la benedicció que el Creador ha donat a l'home i a la dona. Hem parlat ja del gran regal que són els nens, avui malauradament hem de parlar de les "històries de passió" que molts d'ells viuen.

Tants nens ja des de l'inici són rebutjats, abandonats, despullats de la seva infància i del seu futur. Algú gosa dir, quasi per justificar-se, que ha estat un error fer-los venir al món. Això és vergonyós! No descarreguem sobre els infants les nostres culpes, per favor!

Els nens no són mai "un error". La seva gana no és un error, com tampoc ho és la seva pobresa, la seva fragilitat, el seu abandó –tants nens abandonats pels carrers; tampoc ho és la seva ignorància o la seva incapacitat– tants nens que no saben què és una escola. En tot cas, aquestes són raons per estimar-los més, amb una més gran generositat. Què en fem de les solemnes declaracions dels drets de l'home i dels drets del nen, si després castiguem els nens pels errors dels adults?

Els qui tenen la tasca de governar, d'educar, però diria encara més, que tots els adults som responsables dels nens i ens toca a cadascú fer el possible per capgirar aquesta situació. Em refereixo a la "passió" dels infants. Cada nen marginat, abandonat, que viu al carrer demanant almoïna i amb tota mena de trucs, sense escola, sense atenció mèdica, és un crit que s'eleva a Déu i que acusa el sistema que nosaltres els adults hem construït. I per desgràcia aquests nens són presa dels delinqüents, que els exploten per fer negocis o comerços indignes, o els ensinistren per a la guerra i la violència. Però també en els països considerats rics molts infants viuen drames que els marquen d'una manera tan forta, per culpa de la crisi de la família, de la manca d'educació i de condicions de vida sovint inhumanes. De totes maneres són infàncies violades en el cos i en l'ànima. Però cap d'aquests nens és oblidat pel Pare que és al cel! Cap de les seves llàgrimes es perd! Com tampoc es perd la nostra responsabilitat, la responsabilitat social de les persones, de cada un de nosaltres, i dels països.

Una vegada Jesús va renyar els seus deixebles perquè feien fora els nens que els pares li portaven, perquè els beneís. És commovedora la narració evangèlica: «Aleshores li portaren nens perquè els imposés les mans i pregués; però els deixebles els renyaven. Jesús però va dir: *"Deixeu-los, no impediu que els infants vinguin a mi; als qui són com ells, de fet, pertany el regne dels cels"*. I després d'haver-los imposat les mans, se'n va anar d'allà.» (Mt 19,13-15). Què bonica és aquesta confiança dels pares, i aquesta resposta de Jesús! Com m'agradaria que

aquesta pàgina es convertís en la història normal de tots els nens! És veritat que gràcies a Déu els nens que tenen grans dificultats sovint troben pares extraordinaris, disposats a qualsevol sacrifici i generositat. Però aquests pares no se'ls hauria de deixar sols! Hauríem d'acompanyar-los en el cansament del seu treball, i oferir-los també moments de joia compartida i d'alegria despreocupada, perquè no quedin presos per la rutina terapèutica.

Quan es tracta dels nens, en qualsevol cas, no s'haurien de sentir aquelles frases de defensa legal d'ofici, com: “després de tot, nosaltres no som una entitat de beneficència”; o bé: “en el terreny privat, cadascú és lliure de fer el que vol”; o també: “em sap greu, no podem fer-hi res”. Aquestes paraules no serveixen quan es tracta dels nens.

Massa sovint els nens es veuen afectats pels efectes de vides malgastades per una feina precària i mal pagada, per horaris insostenibles, per transports ineficients... Però els nens paguen també el preu d'unions immadures i de separacions irresponsables: ells en són les primeres víctimes; pateixen els èxits de la cultura dels drets subjectius exasperats, i en són després els fills més precoços. Sovint absorbeixen violència que no estan preparats per “resistir”, i davant la mirada dels grans es veuen obligats a acostumar-se a la degradació.

Fins i tot en el nostre temps, com en el passat, l'Església posa la seva maternitat al servei dels infants i de les seves famílies. Als pares i als fills d'aquest món nostre, la benedicció de Déu porta la tendresa materna, el retret ferm i la condemna enèrgica. Amb els nens no s'hi juga!

Penseu què seria una societat que decidís, d'una vegada per totes, establir aquest principi: “És veritat que no som perfectes i que cometem molts errors. Però quan es tracta dels nens que vénen a aquest món, cap sacrifici dels adults serà considerat massa costós o massa gran, per evitar que un nen pensi que és un error, que no val res i que està abandonat a les ferides de la vida i a la prepotència dels homes”. Què bonica que seria una societat així! Jo dic que a aquesta societat, se li perdonarien molts dels seus innumbrables errors. Molts, realment.

El Senyor jutja la nostra vida escoltant el que li diuen els àngels dels nens, els àngels que “veuen sempre el rostre del Pare que és en el cel.” (cfr *Mt* 18,10). Preguntem-nos sempre: què expliquen a Déu, de nosaltres, aquests àngels dels infants?

[Tornar a l'índex](#)

11. Home i dona I

Audiència, dimecres 15 d'abril de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

La catequesi d'avui està dedicada a un aspecte central del tema de la família: el del gran do que Déu ha fet a la humanitat amb la creació de l'home i de la dona i amb el sacrament del matrimoni. Aquesta catequesi i la següent es refereixen a la diferència i la complementarietat entre l'home i la dona, que estan al cim de la creació divina; les dues que vindran després, tractaran d'altres temes del Matrimoni.

Comencem amb un breu comentari sobre el primer relat de la creació, en el Llibre del Gènesi. Aquí llegim que Déu, després d'haver creat l'univers i tots els éssers vius, va crear l'obra mestra, o sigui l'ésser humà, que va fer a la seva pròpia imatge: « *a imatge de Déu el va crear: home i dona els va crear*» (Gn 1,27), així ho diu el Llibre del Gènesi.

I com tots ho sabem, la diferència sexual és present en tantes formes de vida, en la llarga escala dels éssers vius. Però només l'home i la dona porten en ells mateixos la imatge i la semblança de Déu: el text bíblic ho repeteix tres vegades en dos versets (26-27): l'home i la dona són imatge i semblança de Déu. Això ens diu que no només l'home sol pren en ell la imatge de Déu, no només la dona pren en ella sola la imatge de Déu, sinó també l'home i la dona, com a parella, són imatge de Déu. La diferència entre l'home i la dona no ho és per la contraproposició, o la subordinació, sinó per la comunió i la generació, sempre a imatge i semblança de Déu.

L'experiència ens ho ensenya: per conèixer-se bé i créixer harmònicament l'ésser humà necessita la reciprocitat entre l'home i la dona. Quan això no es fa, se'n veuen les conseqüències. Estem fets per escoltar-nos i ajudar-nos els uns als altres. Podem dir que sense l'enriquiment recíproc en aquesta relació –en el pensament i en l'acció, en l'afecte i en el treball, també en la fe– ambdós no poden entendre plenament què significa ésser home i dona.

La cultura moderna i contemporània ha obert nous espais, noves llibertats i noves profunditats per a l'enriquiment de la comprensió d'aquesta diferència. Però ha introduït també molts dubtes i molt d'escepticisme. Per exemple, jo em pregunto, si l'anomenada teoria del gènere no és també expressió d'una frustració i d'una resignació, que pretén esborrar la diferència sexual perquè no sap com enfrontar-s'hi. Sí, ens arrisquem a fer un pas enrere. L'eliminació de la diferència, de fet, és el problema, no la solució. Per resoldre els seus problemes de relació, l'home i la dona haurien més aviat de parlar-se més, escoltar-se més, conèixer-se més, estimar-se més.

Han de tractar-se amb respecte i cooperar amb amistat. Amb aquestes bases humanes, recolzats per la gràcia de Déu, és possible projectar la unió matrimonial i familiar per tota la vida. El vincle del matrimoni i de la família és un assumpte seriós, ho és per a tots, no només per als creients. Demano als intel·lectuals que no deixin de banda aquest tema, com si s'hagués convertit en secundari en el compromís en favor d'una societat més lliura i més justa.

Déu ha confiat la terra a l'aliança de l'home i de la dona: el seu fracàs asseca el món de les emocions i enfosqueix el cel de l'esperança. Els senyals ja són preocupants, i els veiem. Voldria indicar, entre molts, dos punts que crec que de manera urgent demanen el nostre compromís.

El primer. Sens dubte hem de fer molt més en favor de la dona, si volem donar més força a la reciprocitat entre els homes i les dones. De fet, és necessari que la dona no només sigui més escoltada, sinó que la seva veu tingui un pes real, una autoritat reconeguda, en la societat i en l'Església. La mateixa forma en què Jesús va considerar la dona en un context menys favorable que el nostre, perquè en aquells temps la dona es trobava realment en segon lloc, i Jesús la va considerar d'una manera que projecta una llum potent, que il·lumina un camí que porta lluny, del qual només n'hem recorregut un trosset. Encara no hem comprès de manera profunda quines són les coses que ens pot donar el geni femení, les coses que la dona pot donar a la societat i també a nosaltres: la dona sap veure les coses amb uns altres ulls que completen el pensament dels homes. És un camí que cal recórrer amb més creativitat i audàcia.

Un segon punt es refereix al tema de l'home i de la dona creats a imatge de Déu. Em pregunto si la crisi de confiança col·lectiva en Déu, que ens fa tant mal, ens fa emmalaltir de resignació a la incredulitat i al cinisme, no va lligada a la crisi de l'aliança entre l'home i la dona. De fet el relat bíblic, amb el gran fresc simbòlic sobre el paradís terrestre i el pecat original, ens diu precisament que la comunió amb Déu es reflecteix en la comunió de la parella humana i la pèrdua de la confiança en el Pare celestial genera divisió i conflicte entre l'home i la dona.

D'aquí ve la gran responsabilitat de l'Església, de tots els creients, i principalment de les famílies dels creients, per redescobrir la bellesa del disseny creador que inscriu la imatge de Déu també en l'aliança entre l'home i la dona. La terra s'omple d'harmonia i de confiança quan l'aliança entre l'home i la dona és viscuda en el bé. I si l'home i la dona la cerquen junts entre ells i amb Déu, sens dubte la troben. Jesús ens encoratja explícitament a donar testimoni d'aquesta bellesa que és la imatge de Déu.

[Tornar a l'índex](#)

12. Home i dona II

Audiència, dimecres 22 d'abril de 2015

Estimats germans i germanes,

En l'anterior catequesi sobre la família, em vaig centrar en la primera narració de la creació de l'ésser humà, en el primer capítol del Gènesi, on està escrit: «*Déu va crear l'home a imatge seva, el va crear a imatge de Déu, creà l'home i la dona.*» (1, 27).

Avui m'agradaria completar la reflexió amb la segona narració, que trobem en el segon capítol. Aquí llegim que el Senyor, després d'haver creat el cel i la terra, «*Déu va modelar l'home amb pols de la terra i li va infondre l'alè de vida i l'home es va convertir en un ésser viu*» (2, 7). És la culminació de la creació. Però manca quelcom: llavors Déu posa l'home en un bellíssim jardí perquè el conreï i en tingui cura (cf. 2, 15).

L'Esperit Sant, que ha inspirat tota la Bíblia, suggereix per un moment la imatge de l'home sol -li manca quelcom-, sense la dona. I suggereix el pensament de Déu, quasi el sentiment de Déu que el mira, que mira Adam sol en el jardí: és lliure, és senyor... però està sol. I Déu veu que això «*no és bo*»: és com una mancança de comunió, li manca una comunió, una mancança de plenitud. «*No és bo*» –diu Déu– i afegeix: «*Li farà una ajuda que li faci costat.*» (2, 18).

Llavors Déu presenta tots els animals a l'home; l'home dóna a cada un d'ells el seu nom –i aquesta és una altra imatge del domini de l'home sobre la creació–, però no troba cap animal que se li assembli. L'home continua sol. Quan finalment Déu presenta la dona, l'home reconeix exultant que aquella criatura, i només aquella, és part d'ell: «*os dels meus ossos i carn de la meva carn!*» (2, 23). Finalment hi ha un reflex, una reciprocitat. Quan una persona –és un exemple per comprendre bé això– vol donar la mà a una altra, ha de tenir-la al davant: si hom dóna la mà i no hi ha ningú, la mà es queda allà..., li manca la reciprocitat. Així era, a l'home li mancava alguna cosa per arribar a la plenitud, li mancava la reciprocitat. La dona no és una “rèplica” de l'home; ve directament del gest creador de Déu. La imatge de la “costella” no expressa inferioritat o subordinació, ans, al contrari, que home i dona són de la mateixa substància i són complementaris

i que tenen també aquesta reciprocitat. I el fet que –sempre en la paràbola– Déu plasmí la dona mentre l'home dorm, remarca només que ella no és de cap manera una criatura de l'home, sinó de Déu. Suggereix també una altra cosa: per trobar la dona -i podem dir per trobar l'amor en la dona-, l'home primer ha de somiar-la i després la troba.

La confiança de Déu en l'home i en la dona, als quals confia la terra, és generosa, directa, i plena. Es refia d'ells. Però llavors el maligne introdueix en la seva ment la sospita, la incredulitat, la desconfiança. I finalment, arriba la desobediència al manament que els protegia. Cauen en aquell deliri d'omnipotència que ho fa malbé tot i destrueix l'harmonia. També nosaltres ho sentim al nostre interior tantes vegades, tots.

El pecat genera desconfiança i divisió entre l'home i la dona. La seva relació es veurà assetjada de mil formes d'abús i de submissió, de seducció innegable i de prepotència humiliant, fins a les més dramàtiques i violentes. La història n'està plena. Pensem, per exemple, en els excessos negatius de les cultures patriarcals. Pensem en les múltiples formes de masclisme on la dona era considerada de segona classe. Pensem en la explotació i mercantilització del cos femení en l'actual cultura mediàtica. Però pensem també en la recent epidèmia de desconfiança, d'escepticisme, i fins i tot d'hostilitat que es difon en la nostra cultura –en particular a partir d'una comprensible desconfiança de les dones– referent a una aliança entre home i dona que sigui capaç, al mateix temps, de refinar la intimitat de la comunió i de protegir la dignitat de la diferència.

Si no trobem una onada de simpatia per a aquesta aliança, capaç de col·locar les noves generacions lluny de la desconfiança i de la indiferència, els fills arribaran al món cada vegada més desarrelats ja des del si de la mare. La devaluació social de l'aliança estable i generativa de l'home i de la dona és certament una pèrdua per a tots. Hem de retornar l'honor al matrimoni i a la família! La Bíblia diu una cosa bonica: l'home troba la dona, es troben i l'home ha de deixar alguna cosa per trobar-la plenament. Per això l'home deixarà el seu pare i la seva mare per anar amb ella. És bonic! Això vol dir començar un nou camí. L'home és tot per a la dona i la dona és tota per a l'home.

La custòdia d'aquesta aliança de l'home i de la dona, encara que siguem pecadors i ferits, confusos i humiliats, desanimats i incerts, és per a nosaltres creients una vocació compromesa i apassionant, en la vida de cada dia. La mateixa narració de la creació i del pecat, en el final, ens presenta una imatge bellíssima: «*Llavors el Senyor-Déu va fer túniques de pell i va vestir l'home i la dona.*» (Gn 3, 21). És una imatge de tendresa cap a aquella parella pecadora que ens deixa la boca oberta: la tendresa de Déu per l'home i per la dona! És una imatge de custòdia paterna de la parella humana. Déu mateix té cura i protegeix la seva obra mestra.

[Tornar a l'índex](#)

13. El matrimoni I

Audiència, dimecres 29 d'abril de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

La nostra reflexió sobre el disseny originari de Déu sobre la parella home-dona, després d'haver considerat les dues narracions del llibre del Gènesi, es dirigeix ara directament a Jesús.

L'evangelista Joan, en el començament del seu Evangeli, narra l'episodi de les noces de Canà, a les quals hi eren presents la Verge Maria i Jesús, amb els seus primers deixebles (cf. *Jo* 2, 1-11). Jesús no només va prendre part en aquell matrimoni, sinó que “va salvar la festa” amb el miracle del vi! Per tant, el primer dels seus senyals prodigiosos, amb què Ell revela la seva glòria, el va fer en el context d'un matrimoni, i va ser un gest de gran simpatia per aquella família que naixia, instat per la cura maternal de Maria. Això ens recorda el llibre del Gènesi, quan Déu acaba l'obra de la creació i fa la seva obra mestra; la seva obra mestra és l'home i la dona. I aquí Jesús comença realment els seus miracles amb aquesta obra mestra, en un matrimoni, en una festa de noces: un home i una dona. Així Jesús ens ensenya que l'obra mestra de la societat és la família: l'home i la dona que s'estimen! Aquesta és l'obra mestra!

Des del temps de les noces de Canà, han canviat tantes coses, però aquell “senyal” de Crist conté un missatge sempre vàlid.

Avui dia no sembla fàcil parlar del matrimoni com d'una festa que es renova en el temps, en les diverses etapes de tota la vida dels cònjuges. És un fet que les persones que es casen són cada vegada menys; això és un fet: els joves no es volen casar. En molts països augmenta el nombre de les separacions, mentre disminueix el nombre dels fills. La dificultat per continuar junts –ja sigui com a parella, ja sigui com a família– condueix a trencar els llaços cada vegada amb més freqüència i rapidesa, i els fills són els primers a patir-ne les conseqüències. Però pensem que les primeres víctimes, les víctimes més importants, les víctimes que pateixen més la separació són els fills. Si experimentes des de petit que el matrimoni és una unió “per un temps limitat”, inconscientment per tu serà així. De fet, molts joves es veuen portats a renunciar al projecte mateix d'una unió irrevocable i d'una família duradora. Crec que hem de pensar molt seriosament sobre per què tants joves “no tenen ganes” de casar-se. És aquesta cultura del provisional... tot és provisional, sembla que no hi hagi res definitiu.

La dels joves que no es volen casar és una de les preocupacions que sobresurten actualment: per què no es casen els joves?; per què sovint prefereixen una convivència, i moltes vegades “una responsabilitat limitada”?; per què molts –també entre els batejats– tenen poca confiança en el matrimoni i en la família? És important mirar de comprendre-ho, si volem que els joves puguin trobar el camí correcte a seguir. Per què no tenen confiança en la família?

Les dificultats no són només de caràcter econòmic, tot i que aquestes són realment serioses. Molts pensen que el canvi que s'ha produït en les últimes dècades s'ha posat en marxa per l'emancipació de la dona. Però tampoc aquest argument és vàlid, és una falsedat, no és veritat! És una forma del masclisme, que sempre vol dominar la dona. Fem el mateix paper que va fer Adam, quan Déu li va dir: "Però per què has menjat la fruita de l'arbre?", i ell respon: "La dona me l'ha donat". I la culpa és de la dona. Pobra dona! Hem de defensar les dones! En realitat, quasi tots els homes i les dones voldrien una seguretat afectiva estable, un matrimoni sòlid i una família feliç. La família és al cim de tots els índexs de satisfacció entre els joves; però, per por d'equivocar-se, molts no volen ni tan sols pensar-hi; tot i que essent cristians, no pensen en el matrimoni sacramental, signe únic i irrepetible de l'aliança, que es converteix en testimoni de la fe. Potser aquesta por del fracàs és el més gran obstacle per acollir la paraula de Crist, que promet la seva gràcia a la unió conjugal i a la família. El testimoni més convincent de la benedicció del matrimoni cristià és la vida bona dels esposos cristians i de la família.

No hi ha una manera millor per expressar la bellesa del sacrament! El matrimoni consagrat per Déu preserva la unió entre l'home i la dona que Déu ha beneït des de la creació del món; i és una font de pau i de bé per a tota la família i per a la vida matrimonial. Per exemple, en els primers temps del Cristianisme, aquesta gran dignitat de la unió entre l'home i la dona es perdia per un abús considerat en aquella època molt normal, és a dir, el dret dels marits a divorciar-se de les seves esposes, fins i tot amb els motius més injustificats i humiliants. L'Evangeli de la família, l'Evangeli que anuncia aquest Sacrament ha derrotat aquesta cultura del repudi habitual.

La llavor cristiana de la radical igualtat entre els esposos ha de produir avui nous fruits. El testimoni de la dignitat social del matrimoni serà persuasiu per aquest camí, el camí del testimoni que atrau, el camí de la reciprocitat entre ells, de la complementarietat entre ells.

Per això, com a cristians, hem de ser més exigents en aquest aspecte. Per exemple: el suport decidit al dret a una retribució igual per un treball igual; per què es dona per descomptat que les dones han de guanyar menys que els homes? No! Tenen els mateixos drets. La disparitat és un escàndol ben clar! Al mateix temps, reconèixer com una riquesa sempre vàlida la maternitat de les dones i la paternitat dels homes, en benefici sobretot dels infants. Igualment, la virtut de l'hospitalitat de les famílies cristianes es molt important avui, especialment en situacions de pobresa, de degradació, de violència familiar.

Estimats germans i germanes, no tinguem por de convidar Jesús a la festa de noces, d'invitar-lo a casa nostra, perquè estigui amb nosaltres i protegeixi la família. I no tinguem por tampoc de convidar la seva Mare Maria! Els cristians, quan es casen "en el Senyor", es transformen en un signe eficaç de l'amor de Déu. Els cristians no es casen només per a ells mateixos: es casen en el Senyor pel bé de tota la comunitat, de tota la societat.

D'aquesta bella vocació del matrimoni cristià, en parlaré també en la propera catequesi.

[Tornar a l'índex](#)

14. El matrimoni II

Audiència, dimecres 6 de maig de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En el nostre camí de catequesi sobre la família avui parlaré directament de la bellesa del matrimoni cristià. Això no és senzillament una cerimònia que es fa a l'església, amb les flors, el vestit, les fotografies... El matrimoni cristià és un sagrament que es celebra a l'Església, i que també fa l'Església, començant una nova comunitat familiar.

És el que l'apòstol Pau resumeix en les seves conegudes paraules: «Aquest misteri és gran; vull dir en referència a Crist i a l'Església» (*Ef 5, 32*). Inspirat per l'Esperit Sant, Pau afirma que l'amor entre els esposos és una imatge de l'amor entre Crist i l'Església.

Una dignitat impensable! Però en realitat s'inscriu en el disseny creador de Déu, i amb la gràcia de Crist innumbrables parelles cristianes, amb les seves limitacions, amb els seus pecats, l'han feta realitat!

Sant Pau, parlant de la nova vida en Crist, diu que els cristians –tots– són cridats a estimar-se com Crist els ha estimat, és a dir «sotmesos els uns als altres» (*Ef 5, 21*), que significa al servei els uns dels altres. Aquí introdueix l'analogia entre la parella marit-muller i la de Crist-Església. És clar que es tracta d'una analogia imperfecta, però hem de captar-ne el sentit espiritual que és molt alt i revolucionari, i al mateix temps senzill, a l'abast de qualsevol home i dona que es basin en la gràcia de Déu.

El marit –diu Pau– ha d'estimar la muller «com el propi cos» (*Ef 5, 28*); estimar-la com Crist «ha estimat l'Església i es va lliurar a si mateix per ella» (v. 25). Però vosaltres marits que sou aquí presents, ho enteneu això? Estimar la vostra muller com Crist estima l'Església? Això no són bromes, sinó coses serioses! L'efecte d'aquest radicalisme de la dedicació demanada a l'home, per l'amor i la dignitat de la dona, seguint l'exemple de Crist, ha estat enorme, en la mateixa comunitat cristiana.

Aquesta llavor de la novetat evangèlica, que restableix l'originària reciprocitat de la dedicació i del respecte, ha madurat lentament al llarg de la història, però finalment ha prevalgut.

El sagrament del matrimoni és un gran acte de fe i d'amor: testimonia el coratge de creure en la bellesa de l'acte creador de Déu i de viure aquell amor que ens porta a anar sempre més enllà,

més enllà de si mateixos i fins i tot més enllà de la mateixa família. La vocació cristiana a estimar sense reserves i sense mesura és el que, amb la gràcia de Crist, es troba a la base també del lliure consentiment que constitueix el matrimoni.

La mateixa Església participa plenament en la història de cada matrimoni cristià: es construeix en els seus èxits i pateix en els seus fracassos. Però hem de preguntar-nos seriosament: acceptem fins al fons, nosaltres mateixos, com a creients i també com a pastors aquesta unió indissoluble de la història de Crist i de l'Església amb la història del matrimoni i de la família humana? Estem disposats a assumir seriosament aquesta responsabilitat, és a dir que cada matrimoni segueix el camí de l'amor que Crist té a l'Església? És gran això!

En aquesta profunditat del misteri creador, reconegut i restablert en la seva puresa, s'obre un segon gran horitzó que caracteritza el sagrament del matrimoni. La decisió de "casar-se en el Senyor" conté també una dimensió missionera, que significa tenir en el cor la disponibilitat per actuar com a transmissor de la benedicció de Déu i de la gràcia del Senyor per a tots. Els esposos cristians participen com a esposos en la missió de l'Església. Cal tenir coratge per això! Per això quan saludo els nuvis, dic: "Aquests són valents!", perquè cal tenir valor per estimar-se tal com Crist estima l'Església.

La celebració del sagrament no pot deixar fora aquesta coresponsabilitat de la vida familiar davant dels grans reptes de la missió d'amor de l'Església. I així la vida de l'Església s'enriqueix cada vegada amb la bellesa d'aquesta aliança matrimonial, de la mateixa manera que s'empobreix cada vegada que es desfigura. L'Església, per oferir a tots els dons de la fe, de l'amor i de l'esperança, necessita també la coratjosa fidelitat dels esposos a la gràcia del seu sagrament! El poble de Déu necessita el seu caminar diari en la fe, en l'amor i en l'esperança, amb totes les alegries i les dificultats que aquest camí comporta en un matrimoni i en una família.

La ruta queda així marcada per sempre, és la ruta de l'amor: s'estima com estima Déu, per sempre. Crist no cessa de tenir cura de l'Església: l'estima sempre, la guarda sempre, com a si mateix. Crist no cessa de treure del rostre humà les taques i les arrugues de tota mena. És tan commovedora i tan bonica aquesta irradiació de la força i de la tendresa de Déu que es transmet de parella en parella, de família en família. Té raó sant Pau: aquest és veritablement un "gran misteri"! Homes i dones, prou valents per portar aquest tresor en "vasos de terrissa" de la nostra humanitat, són -aquests homes i aquestes dones tan valents- són un recurs essencial per a l'Església, per a tot el món! Que Déu els beneeixi mil vegades per això!

[Tornar a l'índex](#)

15. Les tres paraules

Audiència, Dimecres 13 de maig de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

La catequesi d'avui és com la porta d'entrada d'una sèrie de reflexions sobre la vida de la família, la seva vida real, amb el seu ritme i els seus esdeveniments. Sobre aquesta porta d'entrada hi ha escrites tres paraules, que ja he fet servir altres vegades. I aquestes paraules són: “si us plau?”, “gràcies”, “ho sento”. De fet aquestes paraules obren el camí per viure bé en una família, per viure en pau. Són paraules senzilles, però no massa fàcils de dur-les a la pràctica! Contenen una gran força: la força per protegir la casa, fins i tot a través de moltes dificultats i proves; més aviat la seva mancança, obre a poc a poc esquerdes que la poden fer finalment enderrocar.

Nosaltres les entenem normalment com les paraules de “bona educació”. D'acord, una persona ben educada demana permís, diu gràcies o demana perdó si s'equivoca. D'acord, la bona educació és molt important. Un gran bisbe, sant Francesc de Sales, deia que “la bona educació és ja mitja santedat”. Però, aneu en compte, en la història hem conegut també un formalisme de les bones maneres que es pot convertir en una màscara que amaga l'aridesa de l'esperit i el desinterès pels altres. S'acostuma a dir: “Al darrere de tantes bones maneres s'amaguen els mals hàbits”. Ni tan sols la religió és immune a aquest risc, que fa relliscar per sobre el compliment formal en la mundanitat espiritual. El diable que tempta Jesús fa servir bones maneres i cita la Sagrada Escripura, sembla un teòleg! El seu estil sembla correcte, però la seva intenció és la de desviar de la veritat de l'amor de Déu. Nosaltres en canvi entenem la bona educació en els seus termes autèntics, on l'estil de les bones relacions està fermament arrelat en l'amor del bé i en el respecte de l'altre. La família viu de la delicadesa d'estimar.

La primera paraula és “si us plau?”. Quan ens preocupem de demanar-ho gentilment, fins i tot allò que potser pensem que podríem voler, nosaltres posem una defensa real de l'esperit de la convivència matrimonial i familiar. Entrar en la vida de l'altre, fins i tot quan forma part de la nostra vida, demana la delicadesa d'una actitud no invasiva, que renova la confiança i el respecte. La confiança, en definitiva, no et permet de donar-ho tot per descomptat. I l'amor, com més íntim i profund és, més exigeix el respecte de la llibertat i la capacitat d'esperar que l'altre obri la porta del seu cor. En aquest sentit recordem aquella paraula de Jesús en el llibre de l'Apocalipsi: «*Mira, sóc a la porta i truco. Si algú escolta la meua veu i m'obre la porta, jo entraré, soparé amb ell i ell amb mi*» (3, 20). Fins i tot el Senyor demana permís per entrar! No ho oblidem. Abans de fer una cosa amb la família: “Si us plau, ho puc fer? T'agrada que jo ho faci així?”. Quin llenguatge educat i ple d'amor. I això fa tant de bé a les famílies!.

La segona paraula és “gràcies”. Algunes vegades penso que ens estem convertint en una societat de males maneres i de males paraules, com si això fos un senyal d'emancipació. Ho hem sentit dir tantes vegades, fins i tot públicament. L'amabilitat i la capacitat d'agrair s'interpreten com un signe de feblesa, de vegades susciten fins i tot

desconfiança. Aquesta tendència ha de ser combatuda en el si de la família. Hem de ser intransigents en l'educació de l'agraïment, del reconeixement: la dignitat de la persona i la justícia social passen per aquí. Si la vida familiar es viu d'aquesta manera, també ho farà la vida social. L'agraïment, després, per a un creient, és el cor mateix de la fe: un cristià que no sap agrair és un que ha oblidat el llenguatge de Déu. Escolteu bé: un cristià que no sap agrair és un que s'ha oblidat del llenguatge de Déu. Recordem la pregunta de Jesús, quan va guarir els deu leprosos i només un d'ells va tornar per donar les gràcies (cfr Lc 17, 18). Una vegada vaig sentir dir d'una persona gran, molt sàvia, molt bona, senzilla, però amb aquella saviesa de la pietat, de la vida: "L'agraïment és una planta que només creix en la terra de les ànimes nobles". Aquella noblesa de l'ànima, aquella gràcia de Déu en l'ànima que ens porta a dir gràcies, a l'agraïment. És la flor d'una ànima noble. És una cosa ben bonica!

La tercera paraula és "ho sento". Paraula difícil, sens dubte, però tan necessària. Quan falta, les petites esquerdes s'eixamplen –sense voler-ho– fins a convertir-se en forats profunds. No en va en la pregària ensenyada per Jesús, el "Pare nostre", que resumeix totes les peticions essencials per a la nostra vida, trobem aquesta expressió: «*Perdona'ns a nosaltres les nostres culpes, tal com nosaltres les perdonem als nostres deutors*» (Mt 6, 12). Reconèixer haver faltat, i desitjar tornar allò que s'ha pres –respecte, sinceritat, amor– ens fa dignes del perdó. I així s'atura la infecció. Si no som capaços d'excusar-nos, vol dir que encara no som capaços de perdonar. En la casa on no es demanen disculpes, comença a faltar-hi l'aire, les aigües s'estanquen. Tantes ferides en els sentiments, tants trencaments en les famílies comencen amb la pèrdua d'aquesta paraula preciosa: "Disculpa'm". En la vida matrimonial es discuteix, a vegades fins i tot "volen els plats", però us dono un consell: no deixeu que el dia s'acabi sense fer les paus!

Escolteu-ho bé: us heu barallat la muller i el marit? Els fills amb els pares? Us heu barallat molt? No està bé, però no és el veritable problema. El problema és que aquest sentiment estigui present encara l'endemà. Per això, si us heu discutit, que no s'acabi mai el dia sense fer les paus amb la família. I com haig de fer les paus? Agenollar-me? No! Només un petit gest, una cosa petita, i l'harmonia familiar torna. N'hi ha prou amb una carícia! Sense paraules. Però no acabar mai el dia a casa sense fer les paus! Ho heu entès? No és fàcil, però s'ha de fer. I amb això la vida serà més bella.

Aquestes tres paraules-clau de la família són paraules senzilles, i potser en un primer moment ens faran somriure. Però quan les oblidem, no hi ha res que ens faci riure, oi? La nostra educació, potser, les descuida massa. Que el Senyor ens ajudi a col·locar-les altra vegada al seu lloc, en el nostre cor, en la nostra casa, i també en la nostra convivència civil.

I ara us invito a repetir tots junts aquestes tres paraules: "si us plau", "gràcies", "ho sento". Tots junts: (plaça) "si us plau", "gràcies", "ho sento". Són les paraules per aconseguir l'amor en la família, perquè la família quedi en pau. Després repetim aquell consell que he donat, tots junts: No acabar mai el dia sense fer les paus. Tots: (plaça): No acabar mai el dia sense fer les paus. Gràcies.

[Tornar a l'índex](#)

16. L'educació

Audiència dimecres 20 de maig de 2015

Avui, estimats germans i germanes, vull donar-vos la benvinguda perquè he vist entre vosaltres moltes famílies, bon dia a totes les famílies!

Seguim reflexionant sobre la família. Avui ens aturarem per reflexionar sobre una característica essencial de la família, és a dir la seva vocació natural a educar els fills perquè creixin en la responsabilitat d'un mateix i dels altres. El que hem sentit de l'apòstol Pau, al començament, és tan bonic: «Vosaltres fills, obeïu els pares en tot; això és el que li agrada al Senyor. Vosaltres, pares, no exaspereu els vostres fills, perquè no es desanimin" (Col 3, 20-21) . Aquesta és una regla sàvia: el fill que s'educa per escoltar els pares i obeir els pares que no han de manar amb males maneres, per no descoratjar els fills. Els fills, de fet, han de créixer sense desanimar-se, pas a pas. Si vosaltres pares dieu als fills: "Enfilem-nos en aquella escaleta" i els agafeu les mans i pas a pas els feu pujar, les coses aniran bé. Però si vosaltres dieu: "Puja!" –"Però no puc"– "Vés!", d'això se'n diu exasperar els fills, demanar als fills les coses que no són capaços de fer. Per això, la relació entre els pares i els fills ha de ser d'una gran saviesa i d'un gran equilibri.

Fills, obeïu els pares, això agrada a Déu. I vosaltres pares, no exaspereu els fills, demanant-los coses que no poden fer. I això s'ha de fer perquè creixin en la responsabilitat d'ells mateixos i dels altres.

Pot semblar una constatació òbvia, però en els nostres temps tampoc no manquen les dificultats. És fa difícil als pares educar els fills que només es veuen al vespre, quan tornen a casa cansats de la feina. Això els qui tenen la sort de tenir feina! Encara és més difícil per als pares separats, que es veuen llastats per la seva situació: pobres, han tingut dificultats, s'han separat i molt sovint el fill es té com ostatge i el pare li parla malament de la mare i la mare li parla malament del pare, i això fa tant de mal. Però jo dic als pares separats: no agafeu mai, mai, el fill com un ostatge! Us heu separat per tantes dificultats i motius, la vida us ha donat aquesta prova, però que els fills no siguin els qui portin el pes d'aquesta separació, que no siguin usats com un ostatge contra l'altre cònjuge, que creixin sentint que la mare parla bé del pare, encara que no estiguin junts, i que el pare parla bé de la mare. Per als pares separats això és molt important i molt difícil, però ho poden fer.

Però, sobretot, la pregunta: com educar? Quins costums tenim avui per transmetre als nostres fills?

Intel·lectuals "crítics" de tota mena han silenciats els pares de mil maneres, per defensar les generacions joves dels danys –reals o imaginaris– de l'educació familiar. La família ha estat acusada, entre altres coses, d'autoritarisme, de favoritisme, de conformisme, de repressió afectiva generadora de conflictes.

De fet, s'ha obert una esquerda entre família i societat, entre família i escola, avui s'ha trencat el pacte educatiu; i així, l'aliança educativa de la societat amb la família ha entrat en crisi perquè s'ha soscavat la confiança mútua. Els símptomes són molts. Per exemple, a l'escola han quedat afectades les relacions entre els pares i els mestres. A vegades hi ha tensions i desconfiança mútua; i les conseqüències naturalment recauen en els fills. D'altra banda, s'han incrementat els anomenats "experts", que han ocupat el paper dels pares també en els aspectes més íntims de l'educació. Sobre la vida afectiva, sobre la personalitat i el desenvolupament, sobre els drets i sobre els deures, els "experts" ho saben tot: objectius, motivacions, tècniques. I els pares només han d'escoltar, aprendre i adaptar-se. Privats del seu paper, ells es tornen sovint excessivament aprensius i possessius davant els seus fills, fins a no corregir-los mai: "Tu no pots corregir el teu fill".

Tendeixen a confiar-los sempre més als "experts", també en els aspectes més delicats i personals de la seva vida, quedant-se sols en un racó; i així els pares avui corren el risc d'auto-excloure's de la vida dels seus fills.

I això és molt greu! Avui hi ha casos semblants. No dic que passi sempre, però n'hi ha. La mestra a l'escola renya el nen i escriu una nota als pares. Recordo una anècdota personal. Una vegada, quan jo feia quart de primària vaig dir una paraulota a la mestra i la mestra, una bona dona, va fer cridar la meua mare. Ella va venir l'endemà, van parlar entre elles i després em van cridar. La meua mare davant de la mestra em va explicar que el que jo havia fet era una cosa dolenta, que no s'havia de fer; la meua mare ho va fer molt suaument i em va demanar que demanés perdó a la mestra davant d'ella. Ho vaig fer i després em vaig quedar content perquè em vaig dir: la història s'ha acabat bé. Però això va ser el primer capítol! Quan vaig tornar a casa, va començar el segon capítol... Imagineu-vos avui, si la mestra fa una cosa així, el dia següent es troba els dos pares o un dels dos per renyar-la, perquè els "experts" diuen que els nens no se'ls ha de renyar així. Com han canviat les coses! Per tant els pares no s'han d'auto-excloure de l'educació dels fills.

És evident que aquest enfocament no és bo: no és harmònic, no és dialogant, i en lloc d'afavorir la col·laboració entre la família i els altres educadors, les escoles, els gimnasos... els contraposa.

Com hem arribat a aquest extrem? Sens dubte els pares, o més ben dit, alguns models educatius del passat tenien algunes limitacions, sens dubte. Però també és cert que hi ha errors que només poden cometre'ls els pares, perquè els poden compensar d'una manera que és impossible a qualsevol altra persona. D'altra banda, com bé sabem, la vida s'ha convertit garrepa de temps per parlar, pensar, discutir. Molts pares són "segrestats" per la feina –el pare i la mare han de treballar- i per altres preocupacions, ofegats per les noves exigències dels fills i per la complexitat de la vida actual, -que és així, l'hem d'acceptar tal com és- i es troben com paralyzats per la por d'equivocar-se. El problema, però, no és només parlar. És més, un "dialoguisme" superficial no porta a una autèntica trobada del pensament i del cor. Preguntem-nos més aviat: mireu d'entendre "on" els fills es

troben realment en el seu camí? On es troba realment la seva ànima, ho sabem? I sobretot: ho volem saber? Estem convençuts que ells, en realitat, no esperen altra cosa?

Les comunitats cristianes són cridades a oferir ajut a la missió educativa de les famílies, i ho fan en primer lloc a la llum de la Paraula de Déu. L'apòstol Pau recorda la reciprocitat dels deures entre pares i fills: «Vosaltres, fills, obeïu els pares en tot; perquè això agrada al Senyor. Vosaltres, pares, no exaspereu els vostres fills, perquè no es desanimin (*Col 3, 20-21*). A la base de tot hi ha l'amor, el que Déu ens dona, que «no falta al respecte, no cerca el propi interès, no s'enuja, no té en compte el mal rebut... tot ho excusa, tot ho creu, tot ho espera, tot ho suporta» (*1 Cor 13, 5-6*). Fins i tot en les millors famílies cal suportar-se, i s'ha de tenir tanta paciència per suportar-se! Però la vida és així. La vida no es fa en un laboratori, es fa en la realitat. Jesús mateix va passar per l'educació familiar.

Un cop més, la gràcia de l'amor de Crist es realitza en el que hi ha inscrit en la naturalesa humana. Quants exemples meravellosos tenim de pares cristians plens de la saviesa humana! Ells ens ensenyen que la bona educació familiar és la columna vertebral de l'humanisme.

La seva irradiació social és el recurs que permet omplir les llacunes, les ferides, la buidor de paternitat i maternitat que toquen als fills menys afortunats. Aquesta irradiació pot fer autèntics miracles. I en l'Església aquests miracles succeeixen cada dia!

Desitjo que el Senyor doni a les famílies cristianes la fe, la llibertat i el valor necessari per a la seva missió. Si l'educació familiar retroba l'orgull del seu lideratge, moltes coses canviaran per a millor, per als pares poc segurs i per als fills desil·lusionats. És l'hora que els pares i les mares retornin del seu exili –perquè s'han auto-exiliat de l'educació dels fills–, i reprenguin plenament el seu rol educatiu. Esperem que el Senyor doni als pares aquesta gràcia: de no auto-exiliar-se en l'educació dels fills. I això només ho pot fer l'amor, la tendresa i la paciència.

[Tornar a l'índex](#)

17. El compromís

Audiència, Dimecres 27 de maig de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Continuant amb aquesta catequesi sobre la família, avui m'agradaria parlar del prometatge. El prometatge –la mateixa paraula ho diu– té relació amb la confiança, la sinceritat, la fiabilitat. Confiança en la vocació que Déu dóna, perquè el matrimoni és en primer lloc la descoberta d'una crida de Déu. Realment és bonic que avui els joves puguin triar casar-se basant-se en un amor recíproc. Però la llibertat de l'enllaç requereix una harmonia conscient de la decisió, no només una simple comprensió de l'atracció o del sentiment, d'un moment, d'un temps curt... necessita seguir un camí.

El prometatge, en altres paraules, és el temps durant el qual tots dos són cridats a fer una bona feina en l'amor, un treball participat en comú, que busca l'aprofundiment.

Es descobreix conjuntament, és a dir l'home “aprèn” com és la dona coneixent aquesta dona, la seva promesa; i la dona “aprèn” com és l'home coneixent aquest home, el seu promès. No subestimem la importància d'aquest aprenentatge: és un bon esforç, i el mateix amor ho exigeix, perquè no és només una felicitat despreocupada, una emoció encantada... La narració bíblica parla de tota la creació com un bon treball de l'amor de Déu; el llibre del Gènesi diu que «*Déu va veure tot el que havia fet i va veure que era molt bo*» (Gn 1,31). Només quan va acabar, Déu “va descansar”. Amb aquesta imatge entenem que l'amor de Déu, que va crear el món, no va ser una decisió improvisada. No! Va ser un treball bonic. L'amor de Déu va crear les condicions concretes d'una aliança irrevocable, sòlida, destinada a durar.

L'aliança d'amor entre l'home i la dona, aliança per tota la vida, no s'improvisa, no es fa d'un dia per l'altre.

No és el matrimoni exprés: cal treballar en l'amor, cal fer camí. L'aliança de l'amor de l'home i de la dona s'aprèn i es poleix. Em permeto de dir que és una aliança d'artesanía. Fer de dues vides una única vida, és també quasi un miracle, un miracle de la llibertat i del cor, confiat a la fe. Potser hauríem d'esforçar-nos més en aquest aspecte, perquè les nostres “coordenades sentimentals” ens han portat a una mica de confusió. El qui pretén voler-ho tot de pressa, després cedeix també en tot –i de pressa– a la primera dificultat (o a la primera ocasió). No hi ha esperança per la confiança i la fidelitat del do de si mateix, si preval el costum de consumir l'amor com una mena d'“integrador” del benestar psico-físic. L'amor no és això! El compromís es centra en la voluntat de guardar conjuntament una cosa que no es podrà vendre o comprar mai, trair o abandonar mai, per molt temptadora que sigui

l'oferta. Déu també, quan parla de l'aliança amb el seu poble, ho fa algunes vegades en termes de compromís. En el Llibre de Jeremies, parlant al poble que s'havia allunyat d'Ell, li recorda quan el poble era la "promesa" de Déu i diu: «*Em recordo de tu, de l'afecte de la teva joventut, de l'amor quan t'havies compromès*» (2, 2). I Déu ha fet aquest camí de compromís; després fa també una promesa: ho hem sentit a l'inici de l'audiència, en el Libre d'Osees: «*Et faré la meva esposa per sempre, et faré la meva esposa en la justícia i en el dret, en l'amor i en la benvolença. Et faré la meva esposa en la fidelitat i tu coneixeràs el Senyor*» (2, 21-22). És un llarg camí que el Senyor fa amb el seu poble en aquest procés de compromís. Finalment Déu es casa amb el seu poble en Jesucrist: es casa en Jesús la seva Església. El Poble de Déu és l'esposa de Jesús. Però quin camí més llarg! I vosaltres italians, en la vostra literatura teniu una obra mestra sobre el prometatge [Els Nuvis]. És necessari que els nens la coneguin, que la llegeixin; és una obra mestra on s'explica la història dels nuvis que han sofert tant, han fet un camí ple de tantes dificultats fins arribar al final, al matrimoni. No abandoneu aquesta obra mestra sobre el prometatge que la literatura italiana us ha ofert a vosaltres. Endavant, llegiu-lo i veureu la bellesa, el sofriment, però també la fidelitat dels promesos.

L'Església, en la seva saviesa, guarda la distinció entre ser promesos i ser esposos -no és el mateix- especialment en vista de la delicadesa i de la profunditat d'aquesta realitat. Vetllem en no menystenir a la lleugera aquest savi ensenyament, que s'alimenta també amb l'experiència de l'amor conjugal viscut feliçment. Els símbols forts del cos tenen les claus de l'ànima: no podem tractar els llaços de la carn a la lleugera, sense obrir alguna ferida duradora en l'esperit (1 Cor 6,15-20).

Per descomptat, la cultura i la societat actual s'han tornat més aviat indiferents a la delicadesa i a la seriositat d'aquest passatge. D'altra banda, no es pot dir que siguin generoses amb els joves que tenen la intenció seriosa de tenir una casa i portar fills al món! Més aviat, sovint posen mil obstacles, mentals i pràctics. El prometatge és un camí de la vida que ha de madurar com la fruita, és un camí de maduració en l'amor, fins al moment que es converteix en matrimoni.

Els cursos prematrimonials són una expressió especial de la preparació. I nosaltres veiem tantes parelles, que potser vénen als cursos contracor, "Aquests sacerdots ens fan fer un curs! Però, per què? Si nosaltres ja ho sabem!"... i hi van a contracor. Però després estan contents i ho agraeixen, perquè de veritat han trobat l'ocasió -sovint l'única!- per reflexionar sobre la seva experiència en termes no banals. Sí, moltes parelles estan juntes tant de temps, també en la intimitat, a vegades convivint, però no es coneixen realment. Sembla estrany, però l'experiència demostra que és així.

El camí de preparació al matrimoni s'ha d'establir des d'aquest punt de vista, servint-se també del testimoni senzill però intens de cònjuges cristians. I basant-se també en el que és essencial: la Bíblia, descobrint-la junts, d'una manera conscient; la pregària, en la seva dimensió litúrgica, però també en aquella "pregària domèstica", viscuda en família, els sagraments, la vida sacramental, la

Confessió,... per la qual el Senyor ve a habitar en els nuvis i els prepara a acollir-se veritablement l'un a l'altre "amb la gràcia de Crist"; i la fraternitat amb els pobres, amb els qui tenen necessitats, que ens porten a la sobrietat i a compartir. Els nuvis que s'esforcen en això creixen ambdós i tot això porta a preparar una bella celebració del Matrimoni d'una manera diferent, no mundana sinó de manera cristiana! Pensem en les paraules de Déu que hem sentit quan Ell parla al seu poble com el nuvi a la núvia: «Et faré la meva esposa per sempre, et faré la meva esposa en la justícia i en el dret, en l'amor i en la bondat. Et faré la meva esposa en la fidelitat i tu coneixeràs el Senyor» (*Os* 2,21-22). Que cada parella de nuvis pensi en això i que l'un digui a l'altre: "Et faré la meva esposa, et faré el meu espòs". Espereu aquest moment; és un moment, és un trajecte que va lentament endavant, però és un camí de maduració. Les etapes del camí no es poden cremar. La maduració es fa així, pas a pas.

El temps del prometatge es pot convertir realment en un temps d'iniciació, a què? A la sorpresa! A la sorpresa dels dons espirituals amb què el Senyor, a través de l'Església, enriqueix l'horitzó de la nova família que es prepara a viure amb la seva benedicció. Ara us convido a pregar a la Santa Família de Nazaret: Jesús, Josep i Maria. Pregueu perquè la família faci aquest camí de preparació; pregueu pels promesos. Preguem a la Mare de Déu tots junts, un Ave Maria per tots els promesos, perquè puguin entendre la bellesa d'aquest camí vers el Matrimoni. [Ave Maria....]. I als promesos que són a la plaça: "Bon camí de prometatge!".

[Tornar a l'índex](#)

18. La pobresa

Audiència, dimecres 3 de juny de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Aquests dimecres hem reflexionat sobre la família i seguirem endavant sobre aquest tema: reflexionar sobre la família. A partir d'avui les nostres catequesis s'obren, amb la reflexió sobre la vulnerabilitat que té la família, en les condicions de vida que la posen a prova. La família té tants problemes que la posen a prova!

Una d'aquestes proves és la pobresa. Pensem en tantes famílies que es troben a la perifèria de les grans ciutats, i també en zones rurals... Quanta misèria, quanta degradació! I a més, per agreujar la situació, en alguns llocs hi arriba també la guerra. La guerra és sempre una cosa terrible. També afecta especialment les poblacions civils, les famílies. Realment la guerra és la "mare de totes les pobreses", la guerra empobreix la família, una gran depredadora de vides, d'ànimes, i dels afectes més sagrats i més estimats.

Malgrat tot això, hi ha tantes famílies pobres que miren de portar la seva vida diària amb dignitat, confiant sovint obertament en la benedicció de Déu. Aquesta lliçó, però, no pot justificar la nostra indiferència, sinó més aviat ha de fer augmentar la nostra vergonya pel fet que hi hagi tanta pobresa! És gairebé un miracle que, tot i la pobresa, la família continuï formant-se, i fins i tot conservi – com pot – l'especial humanitat dels seus vincles. Això irrita els planificadors del benestar que consideren els afectes, la generació, els vincles familiars, com una variable secundària de la qualitat de la vida. No entenen res! En canvi, hem d'agenollar-nos davant d'aquestes famílies, que són una veritable escola d'humanitat que salva les societats de la barbàrie.

Què ens queda, de fet, si cedim al xantatge de Cèsar i Mammon, de la violència i del diner, i renunciem també als afectes familiars? Una nova ètica civil arribarà només quan els responsables de la vida pública reorganitzin el vincle social a partir de la lluita perversa, en forma d'espiral, entre família i pobresa, que ens condueix a l'abisme.

L'economia d'avui s'ha especialitzat sovint en el gaudi del benestar individual, però practica àmpliament l'explotació dels llaços familiars.

És una contradicció greu, aquesta! L'immens treball de la família no es té en compte en els balanços, naturalment! De fet l'economia i la política són garrepes en fer aquests reconeixements. No obstant això, la formació interior de la persona i la circulació social dels afectes hi tenen el seu pilar. Si els treus, tot s'ensorra.

No es tracta només de pa. Parlem de treball, parlem d'instrucció, parlem de salut. És important entendre bé això. Quedem sempre commoguts quan veiem fotografies

de nens famolencs i malalts que ens ensenyen de tants llocs del món. Al mateix temps, ens commou molt també la mirada espurnejant de molts nens, que necessiten ajuda, que van a escoles fetes de no-res, quan ensenyen amb orgull el seu llibre i el seu quadern. I com miren amb amor el seu mestre o la seva mestra! Realment els nens saben que l'home no viu només de pa! També l'afecte familiar; quan hi ha misèria els nens sofreixen, perquè ells volen amor, els lligams familiars.

Com a cristians hem de ser sempre més propers a les famílies que es troben enmig de la prova de la pobresa. Penseu, tots vosaltres coneixeu algú: pares sense feina, mares sense feina... i la família pateix, els llaços s'afebleixen. És trist això. De fet, la misèria social colpeja la família i sovint la destrueix. La falta o la pèrdua de la feina, o la seva greu precarietat, pesen sobre la vida familiar, posant en tensió les relacions. Les condicions de vida en els barris més desfavorits, amb problemes d'habitatge i de transport, com potser amb la reducció dels serveis socials, sanitaris i escolars, causen posteriors dificultats. A aquests factors materials s'hi afegeix el mal causat a la família per pseudo-models, presentats en els mitjans de comunicació basats en el consumisme i el culte a l'aparença, que afecten els grups socials més pobres i augmenten la disgregació dels llaços familiars. Cuideu les famílies, cuideu l'afecte, quan la misèria posa a prova les famílies!

L'Església és mare, i no pot oblidar mai aquest drama dels seus fills. I ella també ha de ser pobra, per ser fecunda i respondre a tanta misèria. Una Església pobra és una Església que practica una voluntària simplicitat en la pròpia vida –en les seves mateixes institucions, en l'estil de vida dels seus membres– per enderrocar qualsevol mur de separació, sobretot dels pobres. Fa falta pregària i acció. Preguem intensament al Senyor, que ens sacsegi, per fer que les nostres famílies cristianes siguin protagonistes d'aquesta revolució de la proximitat familiar, que ara ens és tan necessària!

D'aquesta proximitat familiar, ja des de l'inici, n'està feta l'Església. I no oblidem que el judici dels necessitats, dels petits i dels pobres precedeix el judici de Déu (Mt 25, 31-46). No oblidem això i fem tot el possible per ajudar a les famílies a sortir endavant en la prova de la pobresa i de la misèria que colpegen els afectes i els lligams familiars. M'agradaria tornar a llegir el text de la Bíblia que hem escoltat al començament i que cada un de nosaltres pensi en les famílies que pateixen per la misèria i per la pobresa, la Bíblia diu: *«Fill, no privis el pobre del que necessita per viure, no siguis insensible a la mirada dels necessitats. No facis sofrir el qui té gana, no exasperis el qui té dificultats. No empitjoris la situació de qui té un cor exasperat, no neguis un do al qui té necessitat. No desestimis la súplica del pobre, no giris la cara al pobre. No apartis la mirada de qui et demana, no li donis l'oportunitat de maleir-te»* (Sir 4, 1-5a). Perquè això és el que farà el Senyor –ho diu l'Evangelí– si nosaltres fem aquestes coses.

[Tornar a l'índex](#)

19. La malaltia

Audiència, dimecres 10 de juny de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Continuem amb les catequesis sobre la família, i en aquesta catequesi m'agradaria tocar un aspecte molt comú en la vida de les nostres famílies, el de la malaltia. És una experiència de la nostra fragilitat, que vivim principalment en família, ja des de petits, i després sobretot de grans, quan arriben les xacres. En l'àmbit de la vida familiar, la malaltia de les persones que estimem la patim amb "una mica més" de sofriment i d'angoixa. Moltes vegades per a un pare i una mare, és més difícil de suportar el mal d'un fill, d'una filla, que el mal propi. Podem dir que la família ha estat des de sempre l'"hospital" més proper. Encara avui, arreu del món, l'hospital és un privilegi reservat per a pocs, i sovint cau lluny. Hi ha la mare, el pare, els germans, les germanes i les àvies que s'encarreguen de les cures i ajuden a guarir.

En els Evangelis, moltes pàgines parlen de les trobades de Jesús amb els malalts i la seva voluntat de guarir-los. Es presenta públicament com un lluitador contra la malaltia que ha vingut per guarir l'home de tot mal: el mal de l'esperit i el mal del cos. És realment commovedora l'escena evangèlica que acabem d'esmentar de l'Evangelí de Marc. Diu així: «*Arribat el vespre després de la posta del sol, li portaven tots els malalts i els endimoniats*» (1, 29). Si penso en les grans ciutats modernes, em pregunto on són les portes davant les quals es porten els malalts que esperen ser curats! Jesús mai deixa de preocupar-se per la seva guarició. No ha passat mai de llarg, no ha girat mai la cara cap a una altra banda. I quan un pare o una mare, o potser també senzillament uns amics li portaven davant un malalt perquè el toqués i el guarís, no tardava gens; la guarició passava sempre per damunt de la llei, fins i tot d'una llei tan sagrada com el repòs del dissabte (cf. *Mc* 3, 1-6). Els mestres de la llei renyaven Jesús perquè guaria un dissabte, feia el bé un dissabte. Però l'amor de Jesús era donar la salut, fer el bé: i això va sempre en primer lloc!

Jesús envia els seus deixebles a fer la seva mateixa obra i els dóna el poder de guarir, és a dir d'apropar-se als malalts i de cuidar-se'n a fons (cf. *Mt* 10, 1). Cal tenir en compte el que Jesús va dir als deixebles en l'episodi del cec de naixement (*Jn* 9,1-5). Els deixebles –amb el cec present allà!– discutien sobre qui havia pecat, perquè havia nascut cec, ells o els seus pares, per causar la seva ceguesa. El Senyor va dir clarament: ni ell, ni els seus pares; és així perquè es manifestin en ell les obres de Déu. I el va guarir. Aquesta és la glòria de Déu! Aquesta és la tasca de l'Església! Ajudar els malalts, no perdre el temps amb xerrameques, ajudar sempre, consolar, animar, estar a prop dels malalts; és aquesta la tasca.

L'Església invita a la pregària contínua pels éssers estimats afectats pel mal. La pregària pels malalts no ha de faltar mai.

Hem de pregar més, ja sigui personalment, ja sigui en comunitat. Pensem en l'episodi evangèlic de la dona Cananea (cf. *Mt* 15, 21-28). És una dona pagana, no és del poble d'Israel, però és una dona pagana que demana a Jesús que guareixi la seva filla. Jesús, per posar a prova la seva fe, primer respon amb duresa: “No puc, haig de pensar primer en les ovelles d'Israel”. La dona no retrocedeix –una mare, quan demana ajut pel seu fill, no es rendeix mai; tots sabem que les mares lluiten pels fills– i respon: “Fins i tot als gossos, quan els amos s'alimenten, se'ls dóna alguna cosa!”, com per dir: “Almenys tracta'm com un gosset!”. Aleshores Jesús li diu: «Dona, que n'és de gran la teva fe! Que es faci segons el teu desig» (v. 28).

Davant la malaltia, també a la família hi ha dificultats, a causa de la feblesa humana. Però, en general, el temps de la malaltia fa créixer la força dels llaços familiars. I penso si n'és d'important educar els fills ja des de ben petits a la solidaritat en temps de malaltia. Una educació que no té en compte la sensibilitat per la malaltia humana, empetiteix el cor. I fa que els nens quedin “anestesiats” envers el sofriment aliè, incapaços d'enfrontar-se amb el patiment i de viure l'experiència dels límits. Quantes vegades nosaltres veiem arribar a la feina un home, una dona amb una cara cansada, amb una actitud cansada i quan se li pregunta “Què tens?”, respon: “He dormit només dues hores perquè a casa fem torns per estar prop del nen, de la nena, del malalt, de l'avi, de l'àvia”. I la jornada continua amb la feina. Aquestes coses són heroïques, són l'heroïcitat de les famílies! Aquestes heroïcitats amagades que es fan amb tendresa i amb coratge quan a casa hi ha algú malalt.

La debilitat i el patiment dels nostres més estimats, poden ser, per als nostres fills i els nostres néts, una escola de vida –és important educar els fills, els néts a entendre aquesta proximitat en la malaltia en família- i es converteixen quan els moments de la malaltia són acompanyats per la pregària i per la proximitat afectuosa i considerada dels familiars. La comunitat cristiana sap molt bé que la família, en la prova de la malaltia, no se la pot deixar sola. I hem de donar gràcies al Senyor per les belles experiències de fraternitat eclesial que ajuden les famílies a travessar el difícil moment del dolor i del sofriment. Aquesta proximitat cristiana, de família a família, és un veritable tresor per a la parròquia; un tresor de saviesa, que ajuda les famílies en els moments difícils i fa entendre el Regne de Déu millor que molts discursos! Són carícies de Déu.

[Tornar a l'índex](#)

20. El dol

Audiència, dimecres 17 de juliol de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En el seguit de catequesis sobre la família, avui ens inspirem directament en l'episodi narrat per l'evangelista Lluç, que acabem d'escoltar (cf. *Lc 7,11-15*). És una escena molt commovedora, que ens mostra la compassió que té Jesús per qui pateix –en aquest cas una vídua que ha perdut el seu únic fill– i ens mostra també el poder de Jesús sobre la mort.

La mort és una experiència que afecta a totes les famílies, sense cap excepció. Forma part de la vida; però quan toca algú de la família, la mort no arriba mai a semblar-nos natural. Per als pares, sobreviure als propis fills és una cosa particularment angoixant, que contradiu la naturalesa elemental de les relacions que donen sentit a la mateixa família. La pèrdua d'un fill o d'una filla és com si el temps s'aturés: s'obre un abisme que s'empassa el passat i també el futur. La mort, que s'enduu el fill petit o jove, és una bufetada a les promeses, als dons i sacrificis d'amor lliurats joiosament a la vida que hem fet néixer. Tantes vegades vénen a Missa a Santa Marta pares amb la fotografia d'un fill, d'una filla, petit, nen, nena, i em diuen: “Se n'ha anat”. I la mirada se'ls entristeix tant!. La mort afecta i quan és un fill afecta profundament. Tota la família es queda com paralizada, sense paraules. I alguna cosa semblant sofreix també el nen que es queda sol, per la pèrdua del pare o de pare i mare. Aquella pregunta: “Però on és el pare? On és la mare?” –És al cel”– “Però, per què no el veig?”. Aquesta pregunta cobreix l'angoixa del cor del nen que es queda sol. La buidor de l'abandonament que s'obre en el seu interior és més angoixant pel fet que no té ni tan sols l'experiència suficient per “anomenar” el que ha succeït. “Quan tornarà el pare? Quan tornarà la mare?”. Què podem respondre quan el nen està patint? Així es viu la mort en família.

En aquests casos la mort és com un forat negre que s'obre en la vida de les famílies i no dona cap explicació. I a vegades s'arriba fins si tot a donar la culpa a Déu. Però quanta gent -jo els comprenc– s'enfada amb Déu, blasfema: “Per què m'has pres el fill, la filla? Però Déu no hi és, Déu no existeix! Per què ho ha fet això?”. Tantes vegades ho he sentit això. Però aquesta ràbia és una mica el que ve al cor per un dolor tan gran; la pèrdua d'un fill o d'una filla, del pare o de la mare, és un dolor molt gran. Això succeeix contínuament en les famílies. En aquests casos, he dit, la mort és gairebé com un forat. Però la mort física té “còmplices” que són pitjors encara que ella, i que s'anomenen odi, enveja, supèrbia, avarícia; resumint, el pecat del món que treballa per la mort i la fa encara més dolorosa i injusta. Els afectes familiars apareixen com les víctimes predestinades i impotents d'aquestes potències auxiliars de la mort, que acompanyen la història de l'home. Pensem en l'absurda “normalitat” amb què, en alguns moments i en alguns llocs,

els fets que afegeixen horror a la mort són provocats per l'odi i la indiferència dels altres éssers humans. Que el Senyor ens alliberi d'acostumar-nos a això!

En el poble de Déu, amb la gràcia de la seva compassió donada en Jesús, tantes famílies demostren amb els fets que la mort no té l'última paraula: això és un veritable acte de fe. Cada vegada que la família en el dol –també terrible– troba la força de guardar la fe i l'amor que ens uneixen amb els que estimem, impedeix ja ara, en la mort, que ens ho prengui tot. La foscor de la mort ha de ser atacada amb una presència més gran d'amor. “Déu meu, il·lumina les meves tenebres!”, és la invocació de la litúrgia del vespre. En la llum de la Resurrecció del Senyor, que no abandona cap d'aquells que el Pare li ha confiat, nosaltres podem treure a la mort el seu “agulló”, com deia l'apòstol Pau (*1 Cor 15,55*); podem evitar que el verí de la vida, faci inútils els nostres afectes, ens faci caure en la buidor més fosca.

En aquesta fe, ens podem consolar els uns als altres, sabent que el Senyor ha vençut la mort d'una vegada per totes. Els nostres éssers estimats no han desaparegut en la foscor del no-res: l'esperança ens assegura que ells estan en les mans bones i fortes de Déu. L'amor és més fort que la mort.

Perquè aquesta és la manera de fer créixer l'amor, fer-lo més sòlid, i l'amor ens guardarà fins el dia en què tota llàgrima serà eixugada, quan «no hi haurà més la mort, ni el dol, ni els planys, ni el dolor» (*Ap 21, 4*). Si ens deixem portar per aquesta fe, l'experiència del dol pot generar una més forta solidaritat dels llaços familiars, una nova obertura al dolor de les altres famílies, una nova fraternitat amb les famílies que neixen i reneixen en l'esperança. Néixer i renéixer en l'esperança, això és el que ens dóna la fe. M'agradaria destacar l'última frase de l'Evangeli que avui hem sentit (cf. *Lc 7, 11-15*). Després que Jesús dóna vida a aquell jove, fill de la mare que era vídua, diu l'Evangeli: “Jesús el va tornar a la seva mare”. I aquesta és la nostra esperança! Tots els nostres estimats que se n'han anat, el Senyor ens els tornarà i nosaltres ens trobarem junts amb ells. Aquesta esperança no defrauda! Recordem bé aquest gest de Jesús: “I Jesús el va tornar a la seva mare”, així ho farà el Senyor amb tots els nostres estimats de la família!

Aquesta fe ens protegeix de la visió nihilista de la mort, així com dels falsos consols del món, perquè la veritat cristiana «no corre el risc de barrejar-se amb mitologies de tot tipus», deixant-nos portar pels ritus de la superstició, antiga o moderna» (Benet XVI, *Angelus del 2 de novembre 2008*). Avui cal que els Pastors i tots els cristians expressin de forma més concreta el sentit de la fe davant de l'experiència del dol familiar. No s'ha de negar el dret a plorar –hem de plorar en el dol-, fins i tot Jesús «es va posar a plorar» i estava «profundament commogut» pel dol greu d'una família que estimava (*Jo 11, 33-37*). Podem veure el testimoni senzill i fort de tantes famílies que han sabut veure, en el duríssim passatge de la mort, el passatge segur del Senyor, crucificat i ressuscitat, amb la seva irrevocable promesa de resurrecció dels morts. L'obra de l'amor de Déu és més forta que l'obra de la mort.

Es tracta d'aquell amor, és propi d'aquell amor, que hem de fer-nos “còmplices” operatius, amb la nostra fe! Recordem aquell gest de Jesús: “I Jesús el va tornar a

la seva mare", així ho farà amb tots els nostres éssers estimats i amb nosaltres quan ens retrobarem, quan la mort serà definitivament vençuda en nosaltres. Està vençuda per la creu de Jesús. Jesús ens tornarà en la família a tots!

[Tornar a l'índex](#)

21. Les ferides I

Audiència, dimecres 24 de juny de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En les últimes catequesis hem parlat de la família que viu la fragilitat de la condició humana, la pobresa, la malaltia, la mort. Avui reflexionem sobre les ferides que s'obren a l'interior de la convivència familiar. És a dir quan en la mateixa família es fa el mal. Això és la cosa més lletja!

Sabem que en qualsevol història familiar no hi manquen moments en els quals la intimitat de les persones més estimades queda ofesa pel comportament dels seus membres. Paraules i accions (i omissions!) que, en lloc d'expressar amor, el redueixen o, pitjor encara, el mortifiquen. Quan aquestes ferides, que encara tenen remei, es descuiden, s'agreugen: es transformen en prepotència, hostilitat, menyspreu. I després poden convertir-se en ferides profundes, que divideixen marit i muller, i porten a buscar en altres comprensió, recolzament i consol. Però sovint aquests "recolzaments" no pensen en el bé de la família!

La buidor de l'amor conjugal escampa ressentiment en les relacions. I sovint la disgregació "cau al damunt" dels fills.

Heus aquí, els fills. M'agradaria aturar-me una mica en aquest punt. Malgrat la nostra sensibilitat aparentment evolucionada, i totes les nostres refinades anàlisis psicològiques, em pregunto si estem anestesiats també pel que fa a les ferides en l'ànima dels petits. Com més es mira de compensar amb regals i llatinades, més es perd el sentit de les ferides –més doloroses i profundes– de l'ànima. Parlem molt de problemes de conducta, de salut psíquica, de benestar del nen, de l'ansia dels pares i dels fills... Però sabem realment què és una ferida de l'ànima? Sentim el pes de la muntanya que esclafa l'ànima d'un nen, en les famílies on es fereix i es fa el mal, fins a trencar el lligam de la fidelitat conjugal? Quin pes té en les nostres eleccions –decisiones equivocades, per exemple– quin pes té l'ànima dels nens? Quan els adults perden el cap, quan tothom pensa només en si mateix, quan el pare i la mare es fan mal, l'ànima dels petits pateix molt, té un sentit de desesperació. I són ferides que deixen una marca de per vida.

En la família, tot està relacionat: quan la seva ànima està ferida en algun moment, la infecció s'encomana a tots. I quan un home i una dona, que s'han compromès a ser "una sola carn" i a formar una família, pensen obsessivament en les pròpies exigències de llibertat i de gratificació, aquesta biaix ataca profundament el cor i la vida dels fills. Moltes vegades els nens s'amaguen per plorar tots sols.... Això ho hem d'entendre bé. El marit i la muller són una sola carn. Però els seus fills són carn de la seva carn. Si pensem en la duresa amb què Jesús adverteix els adults de no escandalitzar els petits –hem sentit el passatge de

l'Evangeli- (cf. *Mt* 18,6), podem comprendre millor la seva paraula sobre la greu responsabilitat de mantenir el vincle matrimonial amb el qual comença la família humana (cf. *Mt* 19,6-9). Quan l'home i la dona es converteixen en una sola carn, totes les ferides i tots els abandonaments del pare i de la mare afecten la carn viva dels fills.

És veritat, per altra banda, que hi ha casos en els quals la separació és inevitable. A vegades pot ser fins i tot moralment necessària, precisament quan es tracta de sostreure el cònjuge més feble, o els fills petits, de les ferides més greus causades per la prepotència i per la violència, per la humiliació i l'explotació, per l'allunyament i per la indiferència.

No falten, gràcies a Déu, aquells que, sostinguts per la fe i per l'amor als fills, donen testimoni de la seva lleialtat a una relació en la qual creien, encara que sembli impossible de fer-lo reviure. No tots els separats, però, senten aquesta vocació. No tots reconeixen, en la soledat, una crida que el Senyor els fa. Al voltant nostre trobem diverses famílies en situacions anomenades irregulars -a mi no m'agrada aquesta paraula- i ens fem moltes preguntes. Com podem ajudar-los? Com podem acompanyar-los? Com podem acompanyar-los perquè els nens no siguin ostatges del pare o de la mare?

Demaneu al Senyor una fe gran, per mirar la realitat amb la mirada de Déu; i una gran caritat, per acostar-se a la gent amb el seu cor misericordiós.

[Tornar a l'índex](#)

22. Les ferides II

Audiència, dimecres 5 d'agost de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Amb aquesta catequesi continuem la nostra reflexió sobre la família. Després d'haver parlat l'última vegada de les famílies ferides a causa de la incomprensió dels cònjuges, avui m'agradaria posar la nostra atenció en una altra realitat: com tenir cura d'aquells que, després del fracàs irreversible del seu vincle matrimonial, han començat una nova unió.

L'Església sap bé que aquesta situació contradiu el sagrament cristià. No obstant això, la seva mirada de mestra neix sempre d'un cor de mare; un cor que, animat per l'Esperit Sant, sempre busca el bé i la salvació de les persones. És per això que sent el deure, "pel bé de la veritat", de "discernir bé les situacions". Així s'expressava sant Joan Pau II, en l'exhortació apostòlica *Familiaris consortio* (núm. 84), tot posant com a exemple la diferència entre aquell que ha patit la separació i qui l'ha provocada. S'ha de fer aquest discerniment.

Si ens fixem en aquestes noves unions amb els ulls dels fills petits -perquè els petits miren-, amb els ulls dels nens, veiem encara més urgent la necessitat de desenvolupar en les nostres comunitats una acollida real de les persones que viuen en aquestes circumstàncies. Per això, és important que l'estil de la comunitat, el seu llenguatge, les seves actituds, estiguin sempre pendents de les persones, començant pels més petits. Ells són els qui més pateixen en aquestes situacions. De la resta, com podríem recomanar a aquests pares a fer tot el possible per educar els seus fills en la vida cristiana, donant-los l'exemple d'una fe convençuda i practicada, si els tenim distanciats de la vida de la comunitat, com si estiguessin excomunicats? S'ha d'intentar no afegir més càrregues a les que ja han de suportar els fills en aquestes situacions! Per desgràcia, el nombre d'aquests nens i nois és realment gran. És important que ells sentin l'Església com una mare que està pendent de tots, sempre disposada a escoltar i sortir a l'encontre.

En aquestes dècades, en veritat, l'Església no ha estat ni insensible ni mandrosa. Gràcies a l'aprofundiment portat a terme pels Pastors, guiat i confirmat pels meus predecessors, ha crescut molt la consciència que és necessària una acollida fraterna i curosa, en l'amor i en la veritat, dels batejats que han establert una nova convivència després del fracàs del matrimoni sacramental; en efecte, aquestes persones no han estat excomunicades: no són excomunicades!, i de cap manera han de ser tractades com a tals: sempre formen part de l'Església.

El Papa Benet XVI va intervenir sobre aquesta qüestió, convidant a un curós discerniment i un acompanyament pastoral delicat, tot i sabent que no hi ha

«receptes simples» (Discurs a la VII Trobada Mundial de les Famílies a Milà 2 juny 2012, resposta n. 5).

D'aquí la reiterada invitació dels Pastors a manifestar obertament i amb coherència la disponibilitat de la comunitat a acollir-los i a animar-los, perquè visquin i desenvolupin cada cop més la seva pertinença a Crist i a l'Església amb la pregària, l'escolta de la Paraula de Déu, amb la freqüència de la litúrgia, amb l'educació cristiana dels fills, amb la caritat i el servei als pobres, amb la lluita per la justícia i la pau.

La imatge bíblica del Bon Pastor (*Jn 10,11-18*) resumeix la missió que Jesús va rebre del Pare: la de donar la seva vida per les ovelles. Aquesta actitud és un model també per a l'Església, que acull els seus fills com una mare que dona la seva vida per ells. "L'Església està cridada a ser la casa sempre oberta del Pare [...]". Res de tancar portes! No hi ha portes tancades! "Qualsevol persona pot participar d'alguna manera en la vida eclesial, tots poden formar part de la comunitat. L'Església [...] és la casa del pare, on hi ha espai per a cadascú i la seva dura vida "(*ibid.*, N. *Evangelii Gaudium*, n. 47).

De la mateixa manera, tots els cristians estan cridats a imitar el Bon Pastor. Especialment les famílies cristianes poden col·laborar amb Ell tenint cura de les famílies ferides, acompanyant-les en la vida de fe de la comunitat. Cadascú faci la seva part en l'adopció de l'actitud del Bon Pastor, que coneix cadascuna de les seves ovelles i no exclou a cap d'elles del seu amor infinit!

[Tornar a l'índex](#)

23. La festa

Audiència, dimecres 12 d'agost de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Avui iniciem un petit itinerari de reflexió sobre tres dimensions que marquen, per així dir, el ritme de la vida familiar: la festa, el treball i la pregària.

Començarem per la festa. Avui parlarem de la festa. I diem ràpidament que la festa és una invenció de Déu. Recordem la conclusió del relat de la creació, en el llibre del Gènesi que hem escoltat: "El setè dia, Déu havia acabat la seva obra. El dia setè, doncs, va reposar de tota l'obra que havia fet. Déu va beneir el dia setè i en va fer un dia sagrat, perquè aquell dia reposà de la seva obra creadora" (2, 2-3). Déu mateix ens ensenya la importància de dedicar un temps a contemplar i a gaudir d'allò que s'ha fet bé en el treball. Parlo de treball, naturalment, no només en el sentit d'ofici i de la professió, sinó en el sentit més ampli: qualsevol acció amb la qual els homes i les dones podem col·laborar en l'obra creadora de Déu.

Per tant, el descans no és la mandra de estirar-se en el sofà, o l'emoció d'una evasió ximple, no; la festa és sobretot una mirada amorosa i grata sobre la feina ben feta; celebrem una feina. També vosaltres, acabats de casar, esteu fent festa tot celebrant el treball d'un temps de festeig: i això és bonic! És el temps per mirar els fills, o els nebots, que estan creixent, i pensar: què bonic! És el temps per mirar la nostra casa, els amics que convidem, la comunitat que ens envolta, i pensar: quina cosa tan bona! Déu va fer el mateix quan va fer el món. I contínuament fa així, perquè Déu crea constantment, també en aquest moment!

Pot passar que una festa arribi en circumstàncies difícils i doloroses, i se celebri potser amb un "nus a la gola". I també en aquests casos, demanem a Déu la força de no buidar-la completament. Vosaltres, mares i pares, sabeu bé això: quantes vegades, per amor als fills, heu estat capaços de menystenir les tristeses per deixar que ells visquin bé la festa, assaboreixin el sentit bo de la vida! Hi ha tant d'amor en això!

També en l'ambient de la feina, a vegades –sense incomplir els deures!- sabem "infiltrar" un breu moment de festa: un aniversari, un casament, un nou naixement, com també un acomiadament o la rebuda d'un nouvingut... és important. És important fer festa. Són moments de familiaritat en l'engranatge de la màquina productiva: ens fa molt de bé!

Però el veritable temps de la festa suspèn el treball professional, i és sacre, perquè recorda a l'home i a la dona que han estat fets a imatge de Déu, el qual no és esclau del treball, sinó senyor, i per tant també nosaltres no hem de ser mai esclaus de la feina, sinó "senyors". Hi ha un manament per això, un manament que

afecta tothom, ningú no queda exclòs! I en canvi sabem que hi ha milions d'homes i dones i fins i tot nens esclaus del treball! En aquest temps hi ha esclaus, són explotats, esclaus del treball i això va contra Déu i contra la dignitat de la persona humana! L'obsessió per el profit econòmic i l'eficàcia de la tècnica posen en risc els ritmes humans de la vida, perquè la vida té els seus ritmes humans. El temps de descans, especialment el del diumenge, està destinat a nosaltres per a què podem gaudir d'allò que no es produeix i no es consumeix, no es compra i no es ven. I en canvi veiem que la ideologia del profit i del consum vol menjar-se també la festa: també aquesta a vegades és reduïda a un "negoci", a una manera de guanyar diners i de gastar-los. Però treballem per això? La cobdícia del consum, que comporta la despesa, és un virus lleig que, entre altres coses, fa que al final ens trobem més cansats que al principi. Perjudica al treball de veritat, consumeix la vida. Els ritmes descompassats de la festa fan que sovint els joves en siguin víctimes.

Per acabar, el temps de la festa és sacre perquè Déu habita en ell d'una manera especial. L'Eucaristia dominical dóna a la festa tota la gràcia de Jesucrist: la seva presència, el seu amor, el seu sacrifici, el seu fer-se comunitat, el seu estar amb nosaltres... I així tota realitat rep el seu sentit ple: el treball, la família, les alegries i les dificultats de cada dia, també el sofriment i la mort; tot és transfigurat per la gràcia de Crist.

La família és dotada d'una competència extraordinària per entendre, dirigir i mantenir l'autèntic valor del temps de festa. Però què boniques són les festes en família, són precioses! I en particular les del diumenge. Oi que les festes en les quals hi ha lloc per a tota la família són les que surten millor?

La mateixa vida familiar, mirada amb els ulls de la fe, se'ns mostra millor que les dificultats i els patiments que ens costa. Se'ns presenta com una obra mestra de simplicitat, bella precisament perquè no és artificial, no és falsa, sinó capaç d'incorporar en sí tots els aspectes de la vida vertadera. Se'ns mostra com una cosa "molt bona", com va dir Déu en acabar la creació de l'home i de la dona (cfr *Gn* 1, 31). Per tant, la festa és un regal preciós de Déu; un regal preciós que Déu ha fet a la família humana: no l'arruïnem!

[Tornar a l'índex](#)

24. El treball

Audiència, dimecres 19 d'agost de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Després d'haver reflexionat sobre el valor de la festa en la vida de la família, avui ens detindrem en l'element complementari, que és el treball. Ambdós formen part del disseny de Déu: la festa i el treball.

El treball, s'acostuma a dir, és necessari per a mantenir la família, per ajudar a créixer els fills, per assegurar als de casa una vida digna. D'una persona seriosa, honesta, la cosa més bonica que es pot dir és que “és un treballador”, que és una persona que treballa, una persona que no viu d'esquenes als altres de la comunitat. Hi ha molts argentins avui, estic veient, i ho diré com diem nosaltres: “no vive de arriba”.

I en efecte, el treball, en les seves mil formes, començant pel de casa, té cura també del bé comú. I a on s'aprèn aquest estil de vida treballador? Primer de tot s'aprèn a la família. La família educa en el treball amb l'exemple dels pares: el pare i la mare que treballen pel bé de la família i de la societat.

A l'Evangelí, la Sagrada Família de Nazaret apareix com una família de treballadors, i Jesús mateix és anomenat “fill del fuster” (*Mt* 13, 55) o fins i tot “el fuster” (*Mc* 6, 3). Sant Pau no deixa d'advertir als cristians: “qui no vulgui treballar, que no mengi” (*2 Ts* 3, 10). És una bona recepta per aprimar-se, aquesta: si no treballes, no menges! L'Apòstol fa referència explícitament al fals espiritualisme d'alguns que, de fet, viuen d'esquenes als seus germans i germanes “viuen desvagats” (*2 Ts* 3,11). El compromís del treball i la vida de l'esperit, segons la concepció cristiana, no estan gens en contraposició. És important entendre bé això! Oració i treball poden i han d'estar junts, en harmonia, com ensenya sant Benet. La manca de treball perjudica també l'esperit, com la manca de pregària perjudica l'activitat pràctica.

Treballar –repeteix, en les seves mil formes– és propi de la persona humana. Expressa la seva dignitat de ser creada a imatge de Déu. Per això es diu que el treball és sacre. I per això la gestió de l'ocupació laboral és una gran responsabilitat humana i social, que no pot ser deixada en mans d'uns pocs o assentada en un “mercat” divinitzat. Causar una pèrdua de llocs de treball significa causar un greu mal a la societat. Jo em poso trist quan veig que hi ha gent sense feina, que no troba feina i no té la dignitat de portar el pa a casa. I me n'alegro molt quan veig que els governants fan molts esforços per trobar llocs de treball i per buscar que tots tinguin una feina. El treball és sacre, el treball dóna dignitat a la família. Hem de resar perquè no falti el treball en una família.

Per tant, també el treball, com la festa, forma part del disseny de Déu Creador. En el llibre del Gènesi, el tema de la terra com a casa-jardí, confiada a la cura i al treball de l'home (2, 8. 15), és avançat amb un passatge molt xocant: “Quan el Senyor-Déu va fer la terra i el cel no hi havia cap matoll ni havia nascut l'herba, perquè el Senyor-Déu encara no havia fet ploure, ni existia cap home que pogués conrear els camps. Però de dintre la terra pujava una humitat que els amarava en tota la seva extensió” (2, 4b-6a). No és romanticisme, és revelació de Déu; i nosaltres tenim la responsabilitat de comprendre-la i assimilar-la fins al fons. L'Encíclica *Laudato si'*, que proposa una ecologia integral, conté també aquest missatge: la bellesa de la terra i la dignitat del treball són fetes per estar unides. Van juntes totes dues: la terra esdevé bella quan és treballada per l'home. Quan el treball es distancia de l'aliança de Déu amb l'home i la dona, quan se separa de les seves qualitats espirituals, quan és ostatge de la lògica del profit i menysprea els afectes de la vida, l'enviliment de l'ànima ho contamina tot: també l'aire, l'aigua, l'herba, el menjar... La vida civil es corromp i l'hàbitat es fa malbé. I les conseqüències sobretot afecten als més pobres i a les famílies més amb menys recursos. La moderna organització del treball mostra així doncs una perillosa tendència a considerar la família com un entrebanc, un pes, una passivitat per a la productivitat del treball. Però preguntem-nos: de quina productivitat parlem? I per a qui? La coneguda com “ciutat intel·ligent”, per exemple, és indubtablement rica en serveis i organització; però sovint és hostil als nens i als ancians.

A vegades, qui projecta està interessat en la gestió de força-treball individual, que consisteix en muntar i utilitzar o descartar segons la conveniència econòmica. La família és un gran banc de prova. Quan l'organització del treball la té en ostatge, o fins i tot n'obstaculitza el seu camí, llavors estem segurs que la societat ha començat a treballar contra sí mateixa!

Les famílies cristianes reben d'aquesta conjuntura un gran repte i una gran missió. Elles porten al terreny les veritats fonamentals de la creació de Déu: la identitat i l'enllaç de l'home i la dona, la generació dels fills, el treball que fa domèstica la terra i habitable el món. La pèrdua d'aquests fonaments és un assumpte molt seriós, i a la casa comú ja hi ha fins i tot massa esquerdes! La tasca no és fàcil. A vegades pot semblar a les associacions de les famílies que es troben com a David davant de Goliat... però sabem com va acabar aquell desafiament! Es necessita fe i sagacitat. Déu ens concedeixi acollir amb goig i esperança la seva crida, en aquest moment difícil de la nostra història, la crida a treballar per donar dignitat a nosaltres mateixos i a la pròpia família.

[Tornar a l'índex](#)

25. La pregària

Audiència, dimecres 26 d'agost de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Després de reflexionar sobre com la família viu els temps de la festa i del treball, ara considerarem el temps de pregària. La queixa més freqüent dels cristians acostuma a fer referència al temps: “hauria de resar més...; m’agradaria fer-ho, però sovint em falta temps”. Ho experimentem contínuament. El malestar és sincer, perquè el cor humà busca sempre la pregària, també sense saber-ho; i si no la troba, no té pau. Però per a què es trobin, fa falta cultivar en el cor un amor “càlid” vers Déu, un amor afectiu.

Ens podem fer una pregunta molt simple. Veiem bé que s’ha de creure en Déu amb tot el cor, que hem d’esperar que ens ajudi en les dificultats, que ens hem de sentir en el deure de donar-li gràcies. En tot això estem d’acord. Però estimem de veritat el Senyor, encara que sigui una mica? Pensar en Déu ens commou, ens deixa bocabadats, ens entendreix?

Pensem en la formulació del gran manament, que sosté tots els altres: “*Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb totes les forces*” (Dt 6, 5; cfr Mt 22, 37). La fórmula usa el llenguatge intens de l’amor, vessant-lo en Déu. Aquí és on sobretot viu l’esperit de pregària. I si viu aquí, viu tot el temps i no surt mai. Pensem en Déu com la carícia que ens manté en vida, abans de la qual no hi ha res? Una carícia de la qual res, ni tan sols la mort, ens pot separar? O també el considerem el gran Ésser, l’Omnipotent que ha fet totes les coses, el Jutge que controla tota acció? Tot és veritat, naturalment. Però només quan Déu és l’afecte de tots els nostres afectes, el significat d’aquestes paraules esdevé ple. Llavors ens sentim feliços, i també una mica confusos, perquè Ell pensa en nosaltres i sobretot ens estima! No és impressionant això? No és impressionant que Déu ens acariciï amb amor de pare? És tan bonic! Podria simplement donar-se a conèixer com l’Ésser Suprem, donar els seus manaments i esperar els resultats. En canvi, Déu ha fet i fa infinitament més que això. Ens acompanya en el camí de la vida, ens protegeix, ens estima.

Si l’afecte per Déu no encén el foc, l’esperit de la pregària no escalfa el temps. Podem també multiplicar les nostres paraules, “*com fan els pagans*” (cfr Mt 6, 5-7). Un cor habitat per l’afecte que prové de Déu fa que esdevingui pregària també un pensament sense paraules, o una invocació davant d’una imatge sacra, o un petó enviat a una església. És bonic quan les mares ensenyen als fills petits a enviar un petó cap a Jesús o cap a la Mare de Déu. Quanta tendresa hi ha en això! En aquell moment el cor dels nens es transforma en espai de pregària. I és un do de l’Esperit Sant. No oblidem mai de demanar aquest do per a cadascú de nosaltres! Perquè

l'Esperit de Déu té aquella manera seva especial de dir en els nostres cors “*Abbà*” –“*Pare*”, ens ensenya a dir “*Pare*” com deia Jesús. Aquest do de l'Esperit s'aprèn a demanar i a apreciar en família. Quan això passa, tot el temps de la vida familiar arriba embolicat en el ventre de l'amor de Déu, i cerca espontàniament el temps de la pregària.

El temps de la família, ben bé que ho sabem, és un temps complicat i ple de gent, ocupat i preocupat. És sempre insuficient, mai n'hi ha prou: hi ha tantes coses a fer. Qui té una família aprèn aviat a resoldre una equació que ni tan sols els grans matemàtics saben resoldre: les vint-i-quatre hores esdevenen el doble! Hi ha mares i pares que podrien guanyar el Nobel, per això. De 24 hores en fan 48: no sé com ho fan però es mouen i ho fan! Hi ha tanta feina a la família!

L'esperit de pregària retorna el temps a Déu, surt de l'obsessió d'una vida on sempre falta temps, troba la pau de les coses necessàries, i descobreix l'alegria de dons inesperats. Són bones guies per a aconseguir això les germanes Marta i Maria, de les quals parla l'Evangeli que hem escoltat; aprenen de Déu l'harmonia dels ritmes familiars: la bellesa de la festa, la serenitat del treball, l'esperit de pregària (cfr *Lc* 10, 38-42). La visita de Jesús, al qual estimaven molt, era la seva festa. Però un dia, Marta va aprendre que l'hospitalitat, encara que important, no ho és tot, i que escoltar el Senyor, com feia Maria, era la cosa vertaderament essencial, la “millor part” del temps. La pregària neix d'escoltar Jesús, de la lectura de l'Evangeli. No us oblideu de llegir tots els dies un passatge de l'Evangeli. L'oració brolla de la confiança amb la Paraula de Déu. Hi ha aquesta confiança en la nostra família? Tenim l'Evangeli a casa? L'obrim alguna vegada per llegir-lo tots plegats? El meditem tot fent el Rosari? L'Evangeli llegit i meditat en família és com un pa bo que alimenta el cor de tots. I al matí i al vespre, i quan ens posem a taula, aprenem a dir tots plegats una oració, amb molta senzillesa: és Jesús que està entre nosaltres, com estava en la família de Marta, Maria i Llätzer. Una cosa que tinc molt al cor i que he vist a les ciutats: hi ha nens que no han après a fer el senyal de la creu! Però tu mare, pare, ensenya el teu fill a resar, a fer el senyal de la creu: és un deure bonic de les mares i dels pares!

En la pregària de la família, en els seus moments forts i en els difícils, estem confiats els uns als altres, perquè cadascú de nosaltres en família sigui custodi de l'amor de Déu.

[Tornar a l'índex](#)

26. L'evangelització

Audiència, dimecres 2 de setembre de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

En l'últim tram del nostre camí de catequesi sobre la família, obrim la mirada sobre la manera en què aquesta viu la responsabilitat de comunicar la fe, de transmetre la fe, tant cap a dins com cap a fora.

En un primer moment, podem pensar en algunes expressions evangèliques que semblen contraposar els vincles de la família i el fet de seguir Jesús. Per exemple, aquestes paraules fortes que tots coneixem i hem sentit: *«Qui estima el pare o la mare més que a mi, no és digne de mi. Qui estima el fill o la filla més que a mi, no és digne de mi. Qui no pren la seva creu i em segueix, no és digne de mi»* (Mt 10, 37-38).

Naturalment, amb això Jesús no vol cancel·lar el quart manament, que és el primer gran manament vers les persones. Els tres primers són en relació a Déu, i aquest en relació a les persones. I tampoc no podem pensar que el Senyor, després de realitzar el miracle per als esposos de Canà, després d'haver consagrat el vincle conjugal entre l'home i la dona, després d'haver restituit fills i filles a la vida familiar, ens demani ser insensibles a aquests vincles. Aquesta no és l'explicació. Al contrari, quan Jesús afirma la primacia de la fe en Déu, no troba una comparació més significativa que els afectes familiars. I, d'altra banda, aquests mateixos vincles familiars, en el si de l'experiència de la fe i de l'amor de Déu, es transformen, «s'omplen» d'un sentit més gran i arriben a ser capaços d'anar més enllà de si mateixos, per crear una paternitat i una maternitat més àmplies, i per acollir com a germans i germanes també als qui estan al marge de tot vincle. Un dia, en resposta a un que li va dir que fora hi havia la seva mare i els seus germans que el cercaven, Jesús va indicar als deixebles: *«Aquests són la meva mare i els meus germans. El qui fa la voluntat de Déu, aquest és el meu germà, la meva germana, la meva mare.»*(Mc 3, 34-35).

La saviesa dels afectes que no es compren i no es venen és la millor dot del geni familiar.

Precisament a la família aprenem a créixer en aquest clima de saviesa dels afectes. La seva «gramàtica» s'aprèn allà; d'una altra manera és molt difícil aprendre-la. I és, precisament aquest, el llenguatge mitjançant el qual Déu es fa comprendre per tots.

La invitació a posar els vincles familiars en l'àmbit de l'obediència de la fe i de l'aliança amb el Senyor no els fa mal; al contrari, els protegeix, els desvincula de l'egoisme, els custòdia de la degradació, els posa fora de perill per a la vida que no mor. L'adopció d'un estil familiar en les relacions humanes és una benedicció per als pobles: torna a portar l'esperança a la terra. Quan els afectes familiars es deixen

convertir al testimoni de l'Evangelí, arriben a ser capaços de coses impensables, que fan tocar amb la mà les obres de Déu, les obres que Déu realitza en la història, com aquelles que Jesús va fer per als homes, les dones i els nens amb els quals es trobava. Un sol somriure miraculosament arrencat a la desesperació d'un nen abandonat, que torna a viure, ens explica l'obrar de Déu al món més que mil tractats teològics. Un sol home i una sola dona, capaços d'arriscar i sacrificar-se pel fill d'uns altres, i no només pel propi, ens expliquen coses de l'amor que molts científics ja no comprenen. I on estan aquests afectes familiars, neixen aquests gestos del cor que són més eloqüents que les paraules. El gest de l'amor... Això fa pensar!

La família que respon a la crida de Jesús, torna a lliurar la direcció del món a l'aliança de l'home i de la dona amb Déu. Penseu en el desenvolupament d'aquest testimoni, avui. Imaginem que el timó de la història (de la societat, de l'economia, de la política) es lliuri —per fi!— a l'aliança de l'home i de la dona, perquè ho governin amb la mirada cap a la generació que ve. Els temes de la terra i de la casa, de l'economia i del treball, tocarien una música molt diferent.

Si tornem a donar protagonisme —a partir de l'Església— a la família que escolta la Paraula de Déu i la posa en pràctica, esdevindrem els millors vins de les noccs de Canà, fermentarem com el llevat de Déu.

En efecte, l'aliança de la família amb Déu està cridada a contrarestar la desertificació comunitària de la ciutat moderna. Les nostres ciutats, tanmateix, van esdevenir espais desertificats per manca d'amor, per falta d'un somriure. Moltes diversions, moltes coses per perdre temps, per fer riure, però manca l'amor. El somriure d'una família és capaç de vèncer aquesta desertificació de les nostres ciutats. I aquesta és la victòria de l'amor de la família. Cap enginyeria econòmica i política és capaç de substituir aquesta aportació de les famílies. El projecte de Babel edifica gratacels sense vida. L'Esperit de Déu, en canvi, fa florir els deserts (cf. *Is* 32, 15). Hem de sortir de les torres i de les habitacions blindades de les elits per freqüentar de nou les cases i els espais oberts de les multituds, oberts a l'amor de la família.

La comunió dels carismes —els donats al Sagrament del matrimoni i els concedits a la consagració pel regne de Déu— està destinada a transformar l'Església en un lloc plenament familiar per a la trobada amb Déu. Anem cap endavant per aquest camí, no perdem l'esperança. On hi ha una família amb amor, aquesta família és capaç de caldejar el cor de tota una ciutat amb el seu testimoni d'amor.

Pregueu per mi, preguem els uns pels altres, perquè arribem a ser capaços de reconèixer i sostenir les visites de Déu. L'Esperit portarà l'alegre desordre a les famílies cristianes, i la ciutat de l'home sortirà de la depressió.

[Tornar a l'índex](#)

27. La comunitat

Audiència, dimecres, 9 de setembre de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Vull centrar avui la nostra atenció en el vincle entre la família i la comunitat cristiana. És un vincle, per dir-ho d'alguna manera, «natural», perquè l'Església és una família espiritual i la família és una petita Església (cf. *Lumen gentium*, 9).

La comunitat cristiana és la llar d'aquells que creuen en Jesús com a font de la fraternitat entre tots els homes. L'Església camina enmig dels pobles, en la història dels homes i les dones, dels pares i les mares, dels fills i les filles: aquesta és la història que compta per al Senyor. Els grans esdeveniments de les potències mundanes s'escriuen en els llibres d'història, i allí queden. Però la història dels afectes humans s'escriu directament en el cor de Déu, i és la història que resta per a l'eternitat. Aquest és el lloc de la vida i de la fe. La família és l'àmbit de la nostra iniciació —insubstituïble, indeleble— en aquesta història. És una història de vida plena, que acabarà en la contemplació de Déu per tota l'eternitat en el cel, però comença en la família. Aquest és el motiu pel qual és tan important la família. El Fill de Déu va aprendre la història humana per aquesta via, i la va recórrer fins al final (cf. He 2,18; 5,8). És bonic tornar a contemplar Jesús i els signes d'aquest vincle. Ell va néixer en una família i allí va «conèixer el món»: un taller, quatre cases, un poblet de res. D'aquesta manera, vivint durant trenta anys aquesta experiència, Jesús va assimilar la condició humana, acollint-la en la seva comunió amb el Pare i en la seva missió apostòlica mateixa. Després, quan va deixar Natzaret i va començar la vida pública, Jesús va formar entorn seu una comunitat, una «assemblea», és a dir, una *con-vocació* de persones.

Aquest és el significat de la paraula *església*.

Als Evangelis, l'assemblea de Jesús té la forma d'una família i d'una família acollidora, no d'una secta exclusiva, tancada: en ella trobem Pere i Joan, però també aquell qui té fam i set, l'estranger i el perseguit, la pecadora i el publicà, els fariseus i les multituds.

I Jesús no deixa d'acollir i de parlar amb tots, també amb qui ja no espera trobar Déu en la seva vida. És una lliçó forta per a l'Església. Els deixebles mateixos van ser elegits per a fer-se càrrec d'aquesta assemblea, d'aquesta família dels hostes de Déu.

Per tal que aquesta realitat de l'assemblea de Jesús estigui viva en l'avui, cal revifar l'aliança entre la família i la comunitat cristiana. Podríem dir que la família i la parròquia són els dos llocs on es realitza aquesta comunió d'amor que troba la seva font última en Déu mateix. Una Església de veritat, d'acord amb l'Evangelí,

no pot tenir altra forma que la d'una casa acollidora, amb les portes obertes, sempre.

Les esglésies, les parròquies, les institucions, amb les portes tancades no s'han d'anomenar *esglésies*, s'han d'anomenar *museus*.

I avui, aquesta és una aliança crucial. «Contra els “centres de poder” ideològics, financers i polítics, posem les nostres esperances en aquests centres de l'amor evangelitzadors, rics de calor humana, basats en la solidaritat i la participació» (Consell pontifici per a la família, *Gli insegnamenti di J.M. Bergoglio - Papa Francesco sulla famiglia e sulla vita 1999-2014*, LEV 2014, 189), i també en el perdó entre nosaltres.

Reforçar el vincle entre família i comunitat cristiana és avui indispensable i urgent. Certament, cal una fe generosa per a tornar a trobar la intel·ligència i la valentia per a renovar aquesta aliança. Les famílies a vegades fan un pas enrere, dient que no estan a l'alçada: «Pare, som una pobre família i fins i tot una mica descentrada», «No som capaços de fer-ho», «Ja tenim molts problemes a casa», «No tenim prou forces». Això és veritat. Però ningú no n'és digne, ningú no està a l'alçada, ningú no té prou forces. Sense la gràcia de Déu no podrem fer res. Tot ens ve donat, gratuïtament donat. I el Senyor mai no arriba a una nova família sense fer algun miracle. Recordem el que va fer a les noces de Canà. Sí, el Senyor, si ens posem a les seves mans, ens fa fer miracles —però són aquests miracles de cada dia!— quan hi ha el Senyor, allí, en aquella família.

Naturalment, també la comunitat cristiana ha de fer la seva part. Per exemple, intentar superar actituds massa directives i massa funcionals, afavorir el diàleg interpersonal i el coneixement i l'estima recíprocs. Que les famílies prenguin la iniciativa i sentin la responsabilitat d'aportar els seus dons preciosos per a la comunitat.

Tots hem de ser conscients que la fe cristiana es juga en el camp obert de la vida compartida amb tots, la família i la parròquia han de fer el miracle d'una vida més comunitària per a tota la societat.

A Canà, hi havia la Mare de Jesús, la «mare del bon consell». Escoltem les seves paraules: «*Feu allò que ell us digui*» (cf. *Jn 2, 5*).

Benvolgudes famílies, benvolgudes comunitats parroquials, deixem-nos inspirar per aquesta Mare, fem tot allò que Jesús ens digui i ens trobarem davant el miracle, el miracle de cada dia. Gràcies.

[Tornar a l'índex](#)

28. Els pobles

Audiència, dimecres 16 de setembre de 2015

Estimats germans i germanes, bon dia!

Aquesta és la nostra última reflexió sobre el tema del matrimoni i de la família. Estem en vigílies d'esdeveniments bells i desafiants, que estan relacionats directament amb aquest gran tema: la Trobada Mundial de les Famílies a Filadèlfia i el Sínode dels Bisbes aquí a Roma. Tots dos tenen una importància mundial, que correspon a la dimensió universal del cristianisme, però també a la dimensió universal d'aquesta comunitat humana fonamental i insubstituïble que és precisament la família.

El moment actual de la civilització apareix marcat pels efectes a llarg termini d'una societat administrada per la tecnocràcia econòmica. La subordinació de l'ètica a l'afany de lucre compta amb importants recursos i amb un gran recolzament dels mitjans. En aquest escenari, una nova aliança de l'home i de la dona no només és necessària, sinó fins i tot estratègica per a l'emancipació de les persones de la colonització dels diners. Aquesta aliança ha de tornar a dirigir la política, l'economia i la convivència civil! És ella la que decideix l'habitabilitat de la terra, la transmissió del sentiment de la vida, els llaços de la memòria i de l'esperança.

D'aquesta aliança, la comunitat conjugal-familiar de l'home i de la dona n'és la gramàtica generativa, el "nus d'or", podríem dir. La fe es basa en la saviesa de la creació de Déu: que ha confiat a la família no cuidar una intimitat per ella mateixa, sinó l'emocionant projecte de fer "intern" el món. Només la família està al principi, a la base d'aquesta cultura mundial que ens salva; ens salva de tants, tants atacs, de tantes destruccions, de tantes colonitzacions, com la dels diners o de les ideologies que amenacen tant el món. La família és la base per defensar-se!

Hem pres de la Paraula bíblica de la creació la nostra inspiració fonamental, en les nostres breus meditacions dels dimecres sobre la família. A aquesta Paraula podem i hem de retornar per trobar-ne l'amplitud i la profunditat. És una feina molt gran la que ens espera, però també molt emocionant. La creació de Déu no és simplement una premissa filosòfica: és l'horitzó universal de la vida i de la fe! No existeix un disseny diví diferent de la creació i de la seva salvació. És per la salvació de la criatura –de tota criatura– que Déu s'ha fet home: «per nosaltres els homes i per la nostra salvació», com diu el Credo. I Jesús ressuscitat és el «primogènit de tota criatura» (Col 1, 15).

El món creat és confiat a l'home i a la dona: el que passa entre ells deixa petjada en tot. El seu rebuig de la benedicció de Déu porta inevitablement a un deliri

d'omnipotència que ho fa malbé tot. És el que anomenem “pecat original”. I tots venim al món amb l'herència d'aquesta malaltia.

Tanmateix, no estem maleïts, ni abandonats a nosaltres mateixos. L'antiga història del primer amor de Déu per a l'home i la dona, ja tenia pàgines escrites amb foc, en aquest sentit! «Jo posaré enemistat entre tu i la dona, entre la teva descendència i la seva descendència» (*Gn 3, 15a*). Són les paraules que Déu adreça a l'encantadora serp enganyosa. Mitjançant aquestes paraules Déu marca la dona amb una barrera protectora contra el mal, a la qual ella pot recórrer –si vol– per a cada generació. Vol dir que la dona porta una benedicció secreta i especial, per a la defensa del seu fill del Maligne! Com la Dona de l'Apocalipsi, que corre a amagar el nen del Drac. I Déu la protegeix (cfr *Ap 12, 6*).

Penseu quina profunditat s'obre aquí! Hi ha molts estereotips, a vegades ofensius, sobre la dona temptadora que inspira el mal. No obstant hi ha espai aquí per a una teologia de la dona digna d'aquesta benedicció de Déu per a ella i per als seus fills!

La misericordiosa protecció de Déu per a l'home i la dona, en qualsevol cas, és sempre per a tots dos. No oblidem això! El llenguatge simbòlic de la Bíblia ens diu que abans de fer-los fora del jardí del Edèn, Déu va fer per a l'home i per a la dona túniques de pell i els va vestir (cfr *Gn 3, 21*). Aquest gest de tendresa significa que malgrat les doloroses conseqüències del nostre pecat, Déu no vol que ens quedem nus i abandonats al nostre destí de pecadors. Aquesta tendresa divina, aquesta atenció per nosaltres, la veiem encarnada en Jesús de Nazaret, fill de Déu «nat de dona» (*Gal 4, 4*). I sant Pau també diu: «mentre encara érem pecadors, Crist va morir per nosaltres» (*Rm 5, 8*). Crist, nat de dona, d'una dona. És la carícia de Déu sobre les nostres ferides, sobre els nostres errors, sobre els nostres pecats. Però Déu ens estima com som i ens vol fer anar endavant amb aquest projecte, i la dona és la més forta que porta endavant aquest projecte.

La promesa que Déu fa a l'home i a la dona, a l'inici de la història, inclou tots els éssers humans, fins a la fi de la història. Si tenim prou fe, les famílies dels pobles de la terra es retrobaran amb aquesta benedicció. En tot cas, qualsevol persona que es deixi portar per aquesta visió, sigui del poble que sigui, nació o religió a què pertanyi, que es posi en camí amb nosaltres, serà el nostre germà i la nostra germana, sense fer proselitisme. Caminem junts sota aquesta benedicció i sota el propòsit de Déu de fer-nos a tots germans en la vida en un món que segueix endavant i que neix de la família, de la unió de l'home i la dona.

Que Déu us beneeixi, famílies de tots els racons de la terra! Que Déu us beneeixi a tots!

[Tornar a l'índex](#)